

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Nela Kozáková

Sexuálně motivovaná vražda a její vyšetřování

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Mgr. Marek Dvořák, Ph.D.

Katedra: trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 15.06.2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 128.625 znaků včetně mezer.

Nela Kozáková

V Praze dne 15.06.2024

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Mgr. Marku Dvořákovi, Ph.D., za odborné vedení této práce, cenné rady a milou spolupráci.

Rovněž bych zde ráda poděkovala mé rodině a přátelům, kteří mi byli oporou nejen během tvorby této diplomové práce, ale také v průběhu celého studia.

Obsah

Úvod	6
Seznam použitých zkratk	7
1. Kriminalistická charakteristika sexuálně motivované vraždy	8
1.1. Způsob páčání (<i>modus operandi</i>)	8
1.1.1. Nejdůležitější aspekty způsobu páčání vražd	9
1.1.2. Utajování vraždy.....	10
1.1.3. Kategorizace sexuálně motivovaných pachatelů podle způsobu páčání	11
1.2. Kriminální situace	12
1.3. Osobnostní rysy pachatele.....	12
1.4. Předmět útoku a oběť	13
1.5. Motiv činu	13
2. Metodika vyšetřování	15
2.1. Typické vyšetřovací situace, předmět vyšetřování a podnět k vyšetřování	15
2.1.1. Typické vyšetřovací situace.....	15
2.1.2. Předmět vyšetřování	16
2.1.3. Podnět k vyšetřování	17
2.2. Počáteční a následné vyšetřovací úkony a operativně-pátrací úkony	18
2.2.1. Situace: Mrtvola chybí a konkrétní podezřelá osoba není známa	18
2.2.2. Situace: Mrtvola chybí, ale pachatel trestnou činnost doznává.....	18
2.2.3. Situace: Byla nalezena mrtvola se znaky násilné smrti	19
2.3. Vyšetřovací verze, plánování a organizace vyšetřování	20
2.3.1. Verze vycházející z informací o místě činu, o situaci na místě činu a ze stop na místě činu.....	21
2.3.2. Verze vycházející ze způsobu páčání a utajování vraždy.....	22
2.3.3. Verze vycházející z informací o osobě oběti.....	22
2.4. Následné vyšetřovací a operativně pátrací úkony	23
2.4.1. Výslech podezřelého/obviněného	23
2.4.2. Výslech svědka	23
2.4.3. Spolupráce se soudními znalci	24
2.4.4. Další vyšetřovací úkony	24
2.5. Zapojení veřejnosti do vyšetřování a kriminalistická prevence	25
3. Typické kriminalistické stopy zanechané na místě činu	26
3.1. Biologické stopy.....	26
3.1.1. Nejvýznamnější biologické stopy u sexuálně motivovaných deliktů.....	27

3.1.2. Vyhledávání a zajišťování biologických stop.....	28
3.1.3. Fáze zkoumání biologických stop	29
3.1.4. Odběr porovnávacího materiálu	29
3.2. Daktyloskopické stopy	30
3.2.1. Vyhledávání a zajišťování daktyloskopických stop	32
3.2.2. Daktyloskopování osob	32
4. Vyhodnocování kriminalistických stop dle kriminalistické techniky	34
4.1. Forenzní genetika	34
4.1.1. Deoxyribonukleová kyselina (DNA).....	34
4.1.2. Analýza DNA	35
4.1.3. DNA profil.....	37
4.1.4. Národní databáze DNA	37
4.2. Daktyloskopie.....	38
4.2.1. Zkoumání daktyloskopických stop	39
4.2.2. Evidence daktyloskopických stop	40
5. Psychologické profilování.....	42
5.1. Forenzní psychologie	42
5.2. Psychologie osobnosti	42
5.2.1. Osobnost pachatele	42
5.2.2. Osobnost oběti	44
5.3. Psychologické profilování	45
5.3.1. Obecně	45
5.3.2. Modely psychologického profilování	45
5.4. Psychologické profilování v České republice	46
5.5. Psychologická pitva.....	48
6. Kazuistika	49
6.1. První česká vražda objasněná pomocí analýzy DNA.....	49
6.2. Sexuálně motivovaná vražda – motiv zbavení se svědka.....	50
6.3. Sexuálně motivovaná vražda – sexuální deviant.....	52
6.4. Sexuálně motivovaná vražda – obětí žena bez domova	53
6.5. Sexuálně motivovaná vražda – oběť živící se prostitucí	54
7. „Transformační“ amnestie – dobro nebo zlo?	56
Závěr	58
Seznam použitých zdrojů	60
Abstrakt	64
Abstract.....	65

Úvod

Tématem mé diplomové práce je „*Sexuálně motivovaná vražda a její vyšetřování*“. Trestný čin vraždy je nejzávažnějším zločinem, neboť předmětem útoku je lidský život. Dle motivu pachatele rozlišujeme různé podtypy vraždy. Jako sexuální vražda bývá označen podtyp, kdy pachatel oběť usmrtí za účelem svého sexuálního vzrušení a uspokojení. Má svá specifika, která je nezbytné při jejím vyšetřování zohledňovat. Ač je sexuální motiv přítomen pouze u minima vražd spáchaných na území České republiky, je nezbytné, aby byl vytvořen efektivní a systematický postup pro vyšetřování, neboť u tohoto skutku hraje klíčovou roli psychika pachatele a riziko, že bude pachatel trestný čin páchat opakovaně, je více než malé. Práci vyšetřovatelů komplikuje fakt, že pachatel většinou útočí na neznámé oběti, čímž se okruh potenciálních pachatelů rozšiřuje.

V průběhu let byly vypracovány metodiky vyšetřování sexuálně motivovaných trestných činů a vražd a došlo k rozvoji kriminalistické techniky a dalších metod, které napomáhají vyšetřovatelům při objasňování tohoto činu. Jednou z nich je forenzní genetika, díky které můžeme z biologických stop, které se vzhledem k povaze tohoto skutku na místě činu nachází v hojném množství, získat genetický profil DNA umožňující individuální identifikaci pachatele nebo oběti. Identifikace může být provedena rovněž díky daktyloskopii, která je již tradiční metodou kriminalistické techniky. S ohledem na psychologický aspekt sexuálního motivu je využívána rovněž forenzní psychologie a s ní související psychologické profilování.

Cílem této práce je charakterizovat sexuálně motivovanou vraždu a v návaznosti na to vytvořit ucelený „návod“ pro její vyšetřování, který specifika tohoto činu zohlední. Zároveň jsou v práci zmíněny vybrané forenzní vědy, jejichž výstupy jsou významnými pomocnými vodítky. Závěrem jsou zmíněny tuzemské případy sexuálně motivovaných vražd, které by měly demonstrovat v práci zmíněné skutečnosti.

V první části diplomové práce je sexuálně motivovaná vražda rozebrána z pohledu kriminalistické taktiky a metodiky vyšetřování a další část je věnována kriminalistické technice, kde jsou blíže vymezeny forenzní genetika a daktyloskopie. Následně je rozebráno psychologické profilování a významná část práce se věnuje kazuistice.

Seznam použitých zkratek

Policie ČR	Policie České republiky (<i>státní ozbrojený bezpečnostní sbor</i>)
TŘ	Trestní řád (<i>zákon č. 141/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů</i>)
TZ	Trestní zákoník (<i>zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů</i>)

1. Kriminalistická charakteristika sexuálně motivované vraždy

Kriminalistická charakteristika trestného činu spadá pod tzv. teorii vyšetřování, která je nezbytnou součástí procesu objasňování trestné činnosti. Popisuje kriminalisticky relevantní vlastnosti trestného činu, které podstatně ovlivňují proces tvorby stop a proces poznání trestného činu, a vychází z trestněprávní charakteristiky skutkové podstaty trestných činů. Jejimi skladebnými prvky jsou způsob páchaní trestného činu, kriminální situace, osobnostní rysy pachatele a oběti, předmět útoku a motiv činu.¹

1.1. Způsob páchaní (*modus operandi*)

Způsob páchaní neboli *modus operandi* je nejvýznamnějším znakem kriminalistické charakteristiky trestného činu. Způsobem páchaní rozumíme *specifikovaný systém operacionálních elementů trestného činu a činností úzce spjatých s trestným činem*.² Pojem specifikovaný systém v daném případě znamená, že sem zahrnujeme nejen samotné jednání během páchaní činu, ale také jednání, která probíhala před nebo po činu. Skládá se z tzv. komponentů, kterými jsou akty jednání pachatele, projevy psychických aktů a věcné komponenty. Jelikož se způsob páchaní intenzivně odráží ve vnějším prostředí ve formě kriminalistických stop, jsou zjištění o způsobu páchaní výchozím bodem pro vytyčování kriminalistických verzí.³

Každý pachatel má specifický způsob páchaní, který se v případě série sexuálně motivovaných činů shoduje v typování oběti, typování místa spáchání, způsobu navazování kontaktu s obětí, způsobu překonávání odporu oběti, popřípadě způsobu uvedení oběti do stavu bezbrannosti, a ve způsobu utajování trestné činnosti.⁴ Pachatelé ulpívají na způsobu páchaní trestné činnosti, což znamená, že *modus operandi* daného pachatele bývá u opakované a stejnorodé trestné činnosti stejný či velice podobný. Na základě této tzv. perseverance a také interindividuální odlišnosti *modu operandi* vznikla evidence způsobu páchaní trestné činnosti, která se označuje jako tzv. *modus operandi* systém (zkr. MOS). Shromažďuje informace o modu operandi trestných činů spáchaných známými i doposud neznámými pachateli. Díky tomu lze

---

¹ PORADA, Viktor. *Kriminalistika – Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-741-2, s. 829-830.

² STRAUS, Jiří a František VAVERA. *Slovník kriminalistických pojmů a osobností*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-258-5, s. 230.

³ PORADA, Viktor. *Kriminalistika – Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. *Op. cit.*, s. 831.

⁴ PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-042-0, s. 67.

nejen v případě sériových sexuálních vražd propojovat jednotlivé činy, což významně přispívá k jejich objasňování.⁵

Modus operandi určité skupiny trestných činů se shoduje v obecných znacích, což umožňuje charakterizovat typické způsoby páčání a následně vytvořit modely systémů činností policie.⁶ Sexuálně motivovaná vražda spadá do obecné kategorie vražd a shoduje se s ostatními typy vražd například značným výskytem kriminalistických stop biologického původu na místě činu, nicméně způsob páčání má i své specifické znaky.

1.1.1. Nejdůležitější aspekty způsobu páčání vražd

Pro metodiku vyšetřování vražd jsou nejdůležitějšími aspekty způsobu páčání stupeň připravenosti, fakt použití zbraně, volba způsobu usmrcení a způsob utajování.

Na základě připravenosti můžeme vraždy rozlišovat na nepřipravené a předem připravované. U **nepřipravené vraždy** útok následuje bezprostředně po pachatelově rozhodnutí a prostor na uvážení je buď minimální nebo žádný. Pro tento způsob páčání je typické, že kriminální situace nebývá pro pachatele příznivá, jelikož k útoku dochází neplánovaně. Na druhou stranu, k neplánovanému vražednému útoku se sexuálně motivovaný pachatel většinou uchýlí během předem plánovaného sexuálně motivovaného činu na předem vybraném místě (typicky odlehlá prostranství – parky, lesy atd.). S ohledem na nepřipravenost se pachatel uchyluje ke způsobům usmrcení bez použití zbraně (např. zardoušení nebo utlučení), popřípadě jako zbraň použije nástroj, který má v danou chvíli k dispozici (např. kámen, nůž). Tento nástroj bývá na místě činu zanechán. Pro pachatele, který se na vraždu **předem připravuje**, jsou typickými jednáními vytipování oběti, vyhledání ideálního místa pro spáchání činu, obstarání zbraně, promyšlení strategie, následné utajení činu a další. Na rozdíl od nepřipravované vraždy je předem připravovaná vražda páčána za situace, která je pro pachatele příznivá, je zde vyšší pravděpodobnost opakování útoku, pachatel používá účinné zbraně nebo prostředky, které na místě činu nezanechává, má promyšlené alibi a celkově bývá složitější ho odhalit.⁷

Dalším důležitým aspektem je použití zbraně. U sexuálně motivované vraždy se kromě typických **zbraní** (bodnořezné nástroje, střelné zbraně, železné předměty) můžeme setkat i s punčochami. Pachatel je může použít jako škrtidlo během nepřipravené vraždy, pokud je má po svléknutí oběti k dispozici, nebo se k jejich použití může uchýlit za účelem uspokojení

⁵ PORADA, Viktor. *Kriminalistika – Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Op. cit., s. 110.

⁶ *Tamtéž*, s. 833.

⁷ PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Op. cit., s. 77-79.

sexuálních fantazií. Vraždou **bez zbraně** je usmrcení zardoušením, utlučením končetinami a dalšími podobnými způsoby. Zda byla či nebyla použita zbraň, popřípadě jaký typ a jakým způsobem, se často zjistí již během ohledání místa činu a mrtvoly. Na základě těchto skutečností lze vytyčit kriminalistické verze o pachateli. Některé zbraně mohou být dostupné pouze určitému okruhu osob, v případě odborného zacházení se zbraní lze usuzovat, že pachatel získal danou schopnost cvikem, a v případě odborného rozčtvrcení těla bývá předpoklad, že pachatel má povědomí o anatomii těla, jelikož pracuje například ve zdravotnictví nebo masném průmyslu.⁸

Způsob usmrcení je zjišťován expertizou soudního lékařství. Jelikož je u sexuálně motivovaných pachatelů přítomna vysoká míra agrese, bývá nejčastější fyzikální mechanický způsob usmrcení oběti.⁹

1.1.2. Utajování vraždy

Mezi důležité faktory způsobu páchaní řadíme rovněž utajování spáchaného činu. I v této fázi lze vyvodit závěry o osobnosti pachatele. Ukrytí těla bývá typické pro organizovaného pachatele, kterým může být například sadistický vrah. Naopak neorganizovaný pachatel, kterým je například pachatel jednající v afektu, většinou tělo oběti ponechává na místě činu. Na základě jednání pachatele po spáchání činu můžeme usuzovat o jeho kriminálních schopnostech a pokud jsou zaznamenány změny v *modu operandi* sériového pachatele, tak také o jeho vyvíjející se sofistikovanosti.¹⁰

Důvodem neukrytí mrtvoly mohou být deviantní nebo sexuálně sadistické fantazie pachatele, kterého uspokojuje strach a šok veřejnosti. Během výzkumu zabývajících se utajováním sexuálně motivované vraždy bylo dále zjištěno, že pokud vrah vloží do těla cizí předmět, rozčtvrtí jej, či dojde k posmrtné sexuální aktivitě, je menší pravděpodobnost, že bude tělo otevřeně vystaveno. Protože jsou tyto úkony časově náročné a pachatel si je vědom své zranitelnosti, volí k jejich realizaci odlehlé místo, kde nebude nikým rušen.¹¹

Další příčinou neukrytí těla může být také to, že k původně zamýšlenému ukrytí nedošlo, jelikož byl pachatel vyrušen. Kriminalisté tedy musí být při vytváření kriminalistických verzí obezřetní, jelikož místo nálezu mrtvoly nemusí odpovídat původnímu záměru pachatele.¹²

---

⁸ *Tamtéž*, s. 80-81.

⁹ *Tamtéž*, s. 80-81.

¹⁰ *Tamtéž*, s. 82-83.

¹¹ BEAUREGARD, Eric, Julien CHOPIN a Hana GEORGOULIS. *Crime Scene and Victim Characteristics in Sexual Homicide Cases Where the Body is Openly Displayed*. Online. *Journal of Police and Criminal Psychology*, vol. 38, September 2023, s. 892–903. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s11896-023-09610-5>. [citováno 2024-02-27].

¹² *Tamtéž*.

Někteří pachatelé demonstrují neukrytím těla svůj postoj k oběti. S tímto způsobem se nejčastěji setkáváme u případů, ve kterých se oběť živila prostitucí. Pachatel touto obětí opovrhuje a touží ji ponížit i po smrti.¹³

1.1.3. Kategorizace sexuálně motivovaných pachatelů podle způsobu páčání

Na základě *modu operandi* byly identifikovány tři způsoby páčání sexuální trestné činnosti, a to sadistický, zlostný a oportunistický. **Sadistický sexuální agresor** je člověk s úzkostným osobnostním profilem, často sociálně izolovaný, trpící deviantní sexualitou a hypersexualitou. V jeho *modu operandi* se odráží deviantní sexuální fantazie, má sofistikovaný přístup a útok je násilný. Má potřebu ovládat a dominovat a ve většině případů svou oběť usmrtí. **Zlostný sexuální agresor** je charakterizován jako narcistický člověk s asociálním životním stylem, jehož sexualita je nespoutaná. V *modu operandi* se projevuje touha po pomstě vůči osobám, které jsou dle něho odpovědné za jeho neštěstí. Nejčastěji je tato nenávist směřována vůči ženám a oběť vrazi často znají. Míra expresivního násilí je vysoká a případný odpor oběti vede pachatele k užití většího násilí. K usmrcení oběti dochází až v polovině případů. **Oportunistický sexuální agresor** je na první pohled bezproblémovým člověkem. Touží po sexuálním uspokojení a věří, že je vůči ostatním nadřazen a má na toto uspokojení právo. Používá instrumentální násilí a k zabítí dochází spíše výjimečně, jelikož nevráždí kvůli uspokojení, ale kvůli zbavení se svědka a ztižení svého dopadení.¹⁴

Dle další teorie lze sexuálně motivované vrahy rozdělit na základě vztahu mezi jejich *modem operandi* a životním stylem do tří kategorií. Tzv. **izolovaný vrah** je člověk, který se vyhýbá mezilidským vztahům a pro jeho *modus operandi* je typická plánovanost a široká škála sexuálních aktů. Další kategorií je tzv. **spořádaný vrah**, jehož životní styl je konvenční, trestný čin předem plánuje včetně výběru své budoucí oběti a je pro něho typické použití zbraně a snaha o co největší ponížení oběti. Poslední kategorií je tzv. **sváteční vrah**, kterého lákají senzace, jeho činy jsou spíše méně promyšlené a často spojené s užitím návykových látek, s čímž souvisí také rozsáhlost a vážnost zranění obětí.¹⁵

Je důležité si uvědomit, že *modus operandi* se u sériových a nesériových sexuálních vrahů značně liší. V případě sériových sexuálních vrahů se ve stopách odráží sexuální fantazie,

---

¹³ Tamtéž.

¹⁴ JAMES, Jonathan a Jean PROULX. *The modus operandi of serial and nonserial sexual murderers: A systematic review*. Online. *Aggression and Violent Behavior*, vol. 31, November-December 2016, s. 200-218. Dostupné z: Science Direct, <https://doi.org/10.1016/j.avb.2016.09.006>. [citováno 2024-02-27].

¹⁵ Tamtéž.

sexuální sadismus a organizovanost. Naopak nesériový sexuální vrah jedná v afektu, v jehož důsledku volí extrémní násilí.¹⁶

1.2. Kriminální situace

Situace, za které byl trestný čin spáchán, je označována jako tzv. kriminální situace a stejně jako *modus operandi* působí na proces vzniku kriminalistických stop.¹⁷

Pro vraždy obecně platí, že k jejich spáchání dochází nejčastěji v noci. Pachatel využívá „roušky tmy“, která snižuje šance na jeho dopadení. Vliv má také odlišná aktivita mozku v noci oproti aktivitě ve dne. Úbytek světla má za následek uvolňování melatoninu a snižuje se pozornost a regulace impulsů, což zvyšuje agresi a násilí. Dalším faktorem může být to, že noční život bývá spojován s alkoholem, který rovněž podporuje agresi.¹⁸

1.3. Osobnostní rysy pachatele

Dle dat jsou nejčastějšími pachateli muži ve věku do 30 let.¹⁹ Výzkumy o sexuálních sériových vraždách bylo zjištěno, že více než polovina z nich dosáhla maximálně základního vzdělání, což se projevilo i v jejich profesním životě. Tento fakt je vysvětlován výskytem širě obtížně zvladatelných behaviorálně patologických projevů již v raném dětství, které znemožňovaly vzdělání daného jedince. Pouze necelých 8 % zkoumaných vrahů dosáhlo univerzitního vzdělání. Z výzkumu Němců Harborta a Mokrose, který byl zaměřen na vzdělání a zaměstnání 58 německých sériových sexuálních vrahů, vyplývá, že jedna třetina vrahů vykonávala dělnickou profesi a další třetina byla nezaměstnaná.²⁰

Dalším důležitým faktorem je hranice prvního pohlavního styku. Z Drbohlavova výzkumu vyplývá, že sériovní sexuální vrazi udávají jako průměrný věk prvního pohlavního styku 12 let. Mohlo se jednat o konsensuální i nekonsensuální styk, navíc bylo zjištěno, že více než třetina dotázaných byla sexuálně zneužita. Sexuální zneužití v dětství může mít za následek to, že se z této oběti v dětství stane pachatel v dospělosti. Zajímavostí je také fakt, že téměř polovina sériových sexuálních vrahů neměla před činem žádné normální sexuální zkušenosti.²¹

---

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ PORADA, Viktor. *Kriminalistika – Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Op. cit., s. 832.

¹⁸ NEWHAM, Vicky. *Why are so many murders committed at night?* Blog. In: Vicky Newham. Dostupné z: <https://www.vickynewham.com/blog/why-are-so-many-murders-committed-at-night>. [citováno 2024-02-27].

¹⁹ ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuální vražda*. Online. In: wikiskripta.eu. Dostupné z:

https://www.wikiskripta.eu/w/Sexu%C3%A1ln%C3%AD_vra%C5%BEda. [citováno 2024-02-27].

²⁰ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4, s. 43-55.

²¹ Tamtéž.

1.4. Předmět útoku a oběť

Předmětem útoku jsou lidé, na které pachatel trestného činu bezprostředně útočí. Může se jednat o osoby různého pohlaví i věku. Dle sexuologa Zvěřiny jsou oběťmi nejčastěji ženy a děti obojího pohlaví.²² Toto tvrzení potvrzují i data získaná ze 17 států USA v časovém období 2003-2007, zveřejněná americkým *National Violent Death Reporting System*, dle nichž se oběťmi sexuální vraždy stalo celkem 178 žen a 15 mužů. Nejvíce ženských obětí spadalo do věkové kategorie 20-39 let. Naopak u mužů bylo 50 % obětí ve věku 1-19 let.²³

1.5. Motiv činu

Motiv činu je charakterizován jako vnitřní podnět, který vedl pachatele ke spáchání trestného činu. U trestného činu vraždy je značně variabilní a usuzuje se z charakteristických stop, které slouží jako podklad pro tvorbu vyšetřovacích verzí.²⁴

Dle sexuologa Brichčina se sexuální motivace vyskytuje u 2 – 6 % všech u nás spáchaných vražd.²⁵ Tento trend potvrzují i statistiky Policie ČR, dle kterých bylo v roce 2022 evidováno celkem 150 vražd, z nichž 3 byly se sexuálním motivem, a v roce 2023 se sexuální motiv vyskytoval u 2 vražd z celkového počtu 234 vražd.²⁶ U sexuálních vrahů dle poznatků sexuologie a psychologie hrozí, že pokud nejsou dopadeni po spáchání první vraždy, stanou se z nich sérioví vrazi. Sexuální motivace se vyskytuje ve více než polovině všech sériových vražd.²⁷

Sexuální motiv lze odvodit na základě fyzických důkazů získaných na místě činu nebo během vyšetřování. Tzv. „Resslerova definice“ stanovila celkem šest kritérií a pokud

---

²² ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuální vražda*. *Op. cit.* [citováno 2024-02-27].

²³ SMITH, Sharon, Kathleen BASILE a Debra KARCH. *Sexual Homicide and Sexual Violence-Associated Homicide: Findings From the National Violent Death Reporting System*. Online. *Homicide Studies*, 15 (2), May 2011, s. 132-153. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/254097424_Sexual_Homicide_and_Sexual_Violence-Associated_Homicide_Findings_From_the_National_Violent_Death_Reporting_System. [citováno 2024-02-28].

²⁴ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky. 2. rozšířené vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-807-38-0869-3, s. 38-44.

²⁵ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. *Op. cit.*, s. 43-55.

²⁶ *Statistické přehledy kriminality za rok 2022*. Online. In: Policie.cz. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2022.aspx>. [citováno 2024-02-28]; *Statistické přehledy kriminality za rok 2023*. Online. In: Policie.cz. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2023.aspx>. [citováno 2024-02-28].

²⁷ DESET, Miloš, Adrián JALČ a Ivan ŠIMOVČEK. *Evidence of crimes against life and health*. Praha: Leges, 2019. Teoretik. ISBN 978-80-7502-417-6, s. 55-56.

vražda naplní alespoň jedno z nich, dá se presumovat, že se jedná o vraždu se sexuálním motivem. Kritérii sexuálně motivované vraždy jsou:

- absence oděvu oběti,
- obnažení pohlavních částí těla oběti,
- sexuálně explicitní poloha nalezeného těla,
- vložení předmětu do tělesné dutiny oběti,
- existence důkazů o pohlavním styku,
- existence důkazů o substituční sexuální aktivitě či sexuálním sadismu.²⁸

Je však důležité mít na paměti, že sexuální prvek musí být vždy zasazen do konkrétního situačního kontextu. Existují totiž i případy, kdy pachatel zinscenuje sexuální motiv za účelem ztížení vyšetřování. Samotná existence důkazů o pohlavním styku také ještě automaticky neznamená, že se jedná o sexuálně motivovaný čin. Před spácháním činu mohlo dojít ke konsenzuálnímu pohlavnímu styku, který s činem nemusí mít absolutně žádnou souvislost.²⁹

Sexuálně motivovaná vražda je považována za tzv. hybridní trestný čin, neboť je kombinací trestného činu vraždy a znásilnění. V řadě případů se však spíše jedná o eskalaci sexuálního násilí, kdy je vražda jedním z možných důsledků znásilnění. Na základě studie zabývající se touto eskalací bylo zjištěno, že rozhodnými skutečnostmi jsou vlastnosti oběti, situační faktory a vlastnosti místa činu. Jako nejsmrtelnější se ukázala situace, kdy ozbrojený pachatel stráví s obětí více než 30 minut v důsledku neschopnosti sexuálního výkonu, což jej rozčílí a s ohledem na snadný přístup ke zbrani oběť často zavraždí.³⁰

Ač tedy všechny pachatele sexuální vraždy spojuje motivace sexuálního uspokojení, scénáře jednotlivých případů se mohou velmi lišit, s čímž souvisí rozdílná právní kvalifikace. Někteří vrazi oběť zavraždí při překonávání jejího odporu, jiní vraždí za účelem zakrýt trestný čin znásilnění. Je zde i skupina vrahů, kteří chtějí uspokojit své netradiční sexuální pudy, a také skupina vrahů, kteří si po činu uchovávají věci oběti nebo části jejího těla. S touto různorodostí souvisí častý výskyt souběhu vraždy s jiným trestným činem.³¹

---

²⁸ BEECH, Anthony R., Adam J. CARTER, Tamsin HIGGS a Ewa B. STEFANSKA. *When is a murder a sexual murder? Understanding the sexual element in the classification of sexual killings*. Online. *Journal of Criminal Justice*, vol. 50, May 2017, s. 53-61. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2017.03.004>. [citováno 2024-02-28].

²⁹ *Tamtéž*.

³⁰ BEAUREGARD, Eric a Julien CHOPIN. *Sexual Homicide: a Criminological Perspective*. Online. *Current Psychiatry Reports*, 21(12), November 2019, s. 120. Dostupné z: [doi:10.1007/s11920-019-1107-z](https://doi.org/10.1007/s11920-019-1107-z). [citováno 2024-02-28].

³¹ DESET, Miloš, Adrián JALČ a Ivan ŠIMOVČEK. *Evidence of crimes against life and health*. *Op. cit.*, s. 55-56.

2. Metodika vyšetřování

Dalším elementem teorie vyšetřování je metodika vyšetřování. Každý trestný čin má specifickou metodiku vyšetřování a tyto dílčí metodiky v celku tvoří tzv. zvláštní část teorie vyšetřování.³² V případě sexuálně motivované vraždy kombinujeme metodiku vyšetřování vražd a metodiku vyšetřování sexuálních trestných činů.

2.1. Typické vyšetřovací situace, předmět vyšetřování a podnět k vyšetřování

2.1.1. Typické vyšetřovací situace

První typickou vyšetřovací situací je situace, kdy je **znám pachatel i oběť**. Pachatel se k činu buď doznává, nebo jej popírá, nebo může být na útěku. V případě, že se pachatel v přípravném řízení k činu **dozná**, je toto přiznání bráno spíše jako podpůrné svědectví, jelikož jej pachatel může kdykoli odvolat. Aby mělo přiznání co největší důkazní hodnotu, doporučuje se kriminalistům dovést pachatele ke sdělení informace, kterou kromě policistů a soudního lékaře může znát pouze vrah. Složitějším případem je situace, kdy pachatel trestný čin **popírá**. K zadržení možného pachatele často dochází krátce po spáchání trestného činu, a proto mívá kriminalista k dispozici pouze omezené množství důkazů. Před samotným výslechem je osoba předána kriminalistickým technikům a jsou zajištěny případné stopy spojující osobu s obětí, místem trestného činu či nálezem mrtvolky. Kriminalista se při výslechu zaměřuje zejména na osobu obviněného a její vztah k oběti. Pokud je naplněn jeden z důvodů vzetí do vazby dle ust. § 67 TŘ, je obviněný vzat do vazby. V situaci, kdy je známa oběť i pachatel, který je však **na útěku**, je nutné po této osobě vyhlásit pátrání. Na základě informací o pachateli, které jsou mimo jiné získány od blízkých příbuzných a známých podezřelého, jsou vytyčovány pátrací verze. U sexuálně motivované vraždy je vysoké riziko recidivy, a proto je kromě zadržení pachatele a zabránění zahlázení stop motivací k dopadení také snaha o zabránění dalšího útoku.³³

Nejčastější vyšetřovací situací u vraždy je situace, kdy je **známa totožnost oběti, ale pachatel je neznámý**. Místo činu je ohledáno, jsou zajištěny kriminalistické stopy, které jsou vzápětí odeslány na analýzu, a kriminalisté sestavují vyšetřovací verze a plán postupu vyšetřování. Vyšetřovací verze musí zahrnout veškeré reálné možnosti, které lze na základě získaných informací vyvodit. Kriminalisté se musí vyvarovat profesní chybě spočívající v tom, že by byly postupně vyvráceny všechny vytyčené verze, aniž by byl dopaden pachatel.³⁴

---

³² PORADA, Viktor. *Kriminalistika – Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Op. cit., s. 829-830.

³³ STACH, Jan. *Metodika vyšetřování vražd*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2005. ISBN 80-7251-194-7, s. 34-37.

³⁴ *Tamtéž*.

U sexuálně motivované vraždy se často stává, že **neznáme totožnost nalezené oběti ani pachatele**. Jedná se o velice složitou vyšetřovací situaci, ve které se kriminalisté nejprve zaměřují na zjištění totožnosti oběti, a pokud jsou úspěšní, následný postup je shodný jako v situaci známé totožnosti oběti a neznámého pachatele.³⁵

Vyšetřovací situace typická zejména pro sériové pachatele je ta, kdy **není známa totožnost oběti, ale je znám pachatel**. K této situaci dochází spíše zřídka. Během výslechu se pachatel doznává k činům, které nebyly doposud nahlášeny nebo s pachatelem spojovány, a tyto podněty je nutné vždy prověřit.³⁶ V 80. letech minulého století se sexuálně motivovaný sériový vrah Ladislav Hojer přiznal nejen ke zjištěným vraždám, ale také k vraždě mladé ženy v Košicích, se kterou ho policie do té doby nespojovala. Popsal místo činu, způsob usmrcení i místo ukrytí mrtvoly. Kriminalisté na základě tohoto podnětu kontaktovali kolegy v Košicích, kteří potvrdili, že mají doposud neobjasněný případ odpovídající popisu. Totožnost oběti nebyla do dnešního dne zjištěna.³⁷

Další typickou vyšetřovací situací je, když **lze objektivně předpokládat, že k vraždě došlo, aniž by bylo nalezeno tělo oběti**. O spáchání vraždy můžeme uvažovat například tehdy, kdy je nalezeno velké množství krve jednoho člověka a lze usuzovat, že je takováto krevní ztráta z lékařského hlediska fatální.³⁸ Oblečení nalezené na místě činu a další stopy mohou nasvědčovat tomu, že se jedná o sexuálně motivovanou vraždu.

2.1.2. Předmět vyšetřování

První skutečností, kterou kriminalisté zjišťují, je příčina smrti. Jelikož je vždy nezbytné vyloučit úmrtí bez cizího zavinění, musí být prokázána příčinná souvislost mezi smrtí nalezené osoby a úmyslným jednáním osoby jiné. Příčina smrti je nejprve předběžně stanovena obhlídkou těla přivolaným lékařem, obhlídkou místa nálezů těla a v případě existence svědků též výslechem těchto svědků. S příčinou smrti souvisí také stanovení místa a doby smrti. Z množství a typu nalezených stop mohou kriminalisté často sami usoudit, zda je místo nálezů těla též místem činu. Svou roli zde má opět i přivolaný lékař, ale většinou nelze tyto skutečnosti konstatovat jednoznačně, a proto následuje pitva.³⁹

Důležitou informací pro vyšetřování je totožnost oběti. V ideálním případě jsou na místě nálezů těla nalezeny doklady oběti. Významné mohou být také specifické identifikační znaky,

---

³⁵ *Tamtéž.*

³⁶ *Tamtéž.*

³⁷ Přiznání kanibala Hojera. In: *Zloději životů* [podcast]. Novinky.cz, 1.11.2022. [citováno 2024-03-10].

³⁸ STACH, Jan. *Metodika vyšetřování vražd*. Op. cit., s. 34-37.

³⁹ *Tamtéž*, s. 38-40.

jako jsou tetování nebo jizvy. Přínosným nástrojem je také databáze pohřešovaných osob, kterou vede Policie ČR.⁴⁰

Během ohledání je potřeba zaměřit se na způsob páchaní vraždy a použité prostředky. Všechny vyšetřovací verze vychází z poznatků o *modu operandi* a v případě sériových pachatelů lze díky podobnostem s jinými případy spojit případ se sérií činů. Důležitým aspektem je také to, zda pachatel podnikl kroky k utajení trestného činu spočívající v ukrytí či jiném způsobu zbavení se těla. Pokud se pachatel snažil spáchaný čin utajit, jedná se většinou o vraždu předem připravovanou. Někteří pachatelé neplánovaných vražd, kteří se i přes rozrušení ze spáchaného činu zvládnou ovládat, s tělem taktéž manipulují. Pro průběh vyšetřování a pro kriminalisty faktor utajování většinou znamená, že pachatel bude spáchaní činu popírat.⁴¹

Kriminalisté se rovněž zaměřují na hledání vražedného nástroje. Ze zranění oběti je sice často možné dovodit typ zbraně, nicméně nalezení konkrétního vražedného nástroje znamená pro vyšetřování hned několik přínosů. Zbraň je nositelem identifikačních znaků a mohou na ní být nalezeny daktyloskopické či biologické stopy pocházející od pachatele. Někteří pachatelé používají specifické zbraně, které používá jen určitý okruh lidí. A konečně, když dojde ke konfrontaci pachatele, může být ukázání onoho nástroje faktorem, který pachatele nakonec psychologicky zlomí, a k činu se dozná.⁴²

Kriminalisté musí při ohledání postupovat s náležitou pečlivostí, neboť se jedná o neopakovatelný, neodkladný a nezastupitelný úkon. Při zjištění nedostatků prvotního ohledání je sice možné provést tzv. opakované ohledání, ale velká část stop bývá s ohledem na působení času a předchozí ohledání znehodnocena či zničena.⁴³

Pokud je známa totožnost oběti a doba smrti, snaží se kriminalisté zjistit, co oběť před spáchaním útoku na ni dělala, kde se pohybovala, popřípadě s kým se setkala. Dále zjišťují, zda existují věrohodní svědci události. Dalším důležitým milníkem pro vyšetřování je také určení motivu vraždy.⁴⁴

2.1.3. Podnět k vyšetřování

Podnětem k činnosti policie může být:

- oznámení občanů o nálezů mrtvoly či částí těla,

---

⁴⁰ *Tamtéž.*

⁴¹ *Tamtéž.*

⁴² *Tamtéž.*

⁴³ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika.*

Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4, s. 46-49.

⁴⁴ STACH, Jan. *Metodika vyšetřování vražd. Op. cit., s. 38-40.*

- oznámení občanů o pohřešované osobě,
- doznání pachatele ke skutku, který zatím nebyl policii znám,
- zjištění operativních pracovníků Policie ČR,
- oznámení zdravotníků,
- oznámení organizace o spáchání závažného trestného činu.⁴⁵

2.2. Počáteční a následné vyšetřovací úkony a operativně-pátrací úkony

2.2.1. Situace: Mrtvola chybí a konkrétní podezřelá osoba není známa

Jedná se o situaci, kdy je pohřešována osoba a objektivní skutečnosti napovídají tomu, že byl spáchán trestný čin vraždy (viz. případ 6.2.). Prvním krokem je výslech oznamovatele, jehož cílem je zjistit místo posledního známého výskytu pohřešovaného, popřípadě informace o tom, kam pohřešovaný odešel, či s kým se měl setkat. Dále jsou vyslýcháni blízcí příbuzní a známi pohřešovaného, což má kriminalistům přiblížit osobu a život pohřešovaného, přibližnou dobu, od které je tato osoba pohřešována, a také přinést informace potvrzující domněnku, že se pohřešovaný stal obětí vraždy. Jelikož mezi vyslýchanými osobami může být vrah, je vhodné si všechny zjištěné informace ověřovat a zjistit skutečný vztah s obětí a prověřit alibi.⁴⁶

Dalším krokem je provedení operativně pátracích opatření k vypátrání pohřešované osoby nebo její mrtvoly. Je vyhlášeno pátrání po pohřešované osobě, které je nejprve zaměřeno na místo posledního předpokládaného pobytu pohřešovaného a v případě potřeby je postupně rozšiřováno. V tomto stádiu vyšetřování bývá využívána pomoc veřejnosti. Jsou prováděny prohlídky, prověrky, ohledání inkriminovaných míst a další úkony. Pro vyšetřování mohou být nápomocné také evidence vedené Policií ČR. Kriminalisté v evidenci prochází případy nálezů mrtvol, jejichž totožnost není známa a které by časově mohly odpovídat vyšetřovanému případu.⁴⁷

2.2.2. Situace: Mrtvola chybí, ale pachatel trestnou činnost doznává

K této situaci dochází spíše vzácně. Během výslechu se kriminalista snaží dovést pachatele ke sdělení místa nálezů mrtvoly a také skutečností, které může znát pouze pachatel (viz. výše zmíněný Ladislav Hojer).⁴⁸

⁴⁵ PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Op. cit., s. 90-91.

⁴⁶ STACH, Jan. *Metodika vyšetřování vražd*. Op. cit., s. 43-46.

⁴⁷ *Tamtéž*.

⁴⁸ *Tamtéž*.

2.2.3. Situace: Byla nalezena mrtvola se znaky násilné smrti

První skutečností, kterou se kriminalisté v tomto případě snaží zjistit, je totožnost oběti. Vyšetřování se odvíjí od toho, zda bylo místo nálezů mrtvolky též místem činu a zda ji pachatel na místě nálezů skrýval. Kriminalisté shromažďují veškeré kriminalistické stopy a zároveň, pokud je znám pachatel, pracují s podezřelým či obviněným. Pachatel je buď zadržen, nebo je na útěku. V případě, že byl pachatel zadržen, se k činu buď přiznává, nebo jej popírá.⁴⁹

Důležitou fází vyšetřování je ohledání místa nálezů mrtvolky, které může i nemusí být zároveň místem činu. Indikátory toho, že místo nálezů a místo činu nejsou totožné, mohou být krevní stopy neodpovídající způsobu usmrcení, stopy po vlečení mrtvolky, absence stop obrany oběti atd. Zjištění, že místo nálezů není zároveň místem činu, může přinést až soudně lékařské zkoumání, během kterého jsou objeveny například známky o narušení mrtvolné ztuhlosti. Neshoda místa činu a nálezů bývá nejčastěji způsobena úmyslným jednáním pachatele, ale příčinou může být také manipulace s tělem při poskytování první pomoci třetími osobami. Také se může stát, že oběť nezemře ihned na místě činu, ale později na místě, kam se vlastními silami přesunula. Ve všech případech je nutné v co nejbližší době místo činu zjistit, jelikož je nositelem významných stop, jejichž existence může být časově omezena.⁵⁰

V některých případech je nalezena pouze část mrtvolky. Místo nálezů je opět nezbytné ohledat a zkoumány jsou rovněž předměty a obaly, ve kterých byla část těla nalezena. V tomto případě se kriminalisté soustředí na dohledání zbylých částí mrtvolky. Typicky se prohledávají odpadkové koše v okolí nálezů, vodní toky, studny, ale i vzdálenější místa. Někdy je možné na základě identifikačních znaků identifikovat totožnost oběti (tetování, otisky prstů, DNA atd.).⁵¹

Ohledání těla mrtvolky probíhá nejprve na místě nálezů či činu a následně při pitvě. Část těla je ohledána na místě a blíže pak během soudně lékařského zkoumání. Na místě nálezů je smrt nejprve kvalifikovaně posouzena a následně jsou zaznamenány skutečnosti, jejichž existence je časově omezená (poloha mrtvolky, posmrtná ztuhlost, tělesná teplota). V této fázi je klíčová spolupráce kriminalistů s lékařem, který je v případech, kdy od smrti uplynula krátká doba, schopen díky rektálnímu měření teploty zjistit přibližnou dobu smrti. Zjištění soudně lékařského charakteru, jako jsou popis zevních poranění, posmrtné změny, předběžná doba smrti a příčina smrti, jsou v kompetenci lékaře. Tyto poznatky jsou významným zdrojem

---

⁴⁹ *Tamtéž.*

⁵⁰ PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování. Op. cit.*, s. 91-94.

⁵¹ *Tamtéž.*

informací pro následné taktické operace kriminalistů. Zjištění, která soudně lékařský charakter nemají, jako je například poloha mrtvoly, vztah k okolí, způsob ukrytí a další, jsou v kompetenci kriminalistů. Všechny zjištěné skutečnosti se zaznamenávají do protokolu.⁵²

Dle ust. § 115 TR, platí, že *pokud vznikne podezření, že byla smrt člověka způsobena trestným činem, musí být mrtvola prohlédnuta a pitvána*. Pokud je nalezena a zajištěna pouze část mrtvoly, je také podrobena soudně lékařskému zkoumání. Na základě informací zjištěných z ohledání místa činu a prvotního operativního rozpracování případu jsou soudnímu lékaři pokládány konkrétní otázky. Pokud je u konkrétního případu podezření, že se jedná o sexuálně motivovanou vraždu, soudní lékař většinou zjišťuje:

- příčinu smrti,
- jaká jsou zranění na těle oběti, která z nich byla smrtelná a která byla způsobena před smrtí a která až po smrti,
- mechanismus usmrcení,
- dobu uplynulou od spáchání činu do pitvy,
- jakým způsobem bylo provedeno rozčtvrcení mrtvoly,
- zda došlo k pohlavnímu styku,
- věk, pohlaví a další informace důležité pro identifikaci oběti.⁵³

Závěr pitvy je významným zdrojem informací o spáchaném činu a policisté se s ním musí podrobně seznámit. Právě z tohoto důvodu se doporučuje, aby byli policisté zabývající se problematikou vražd vybaveni základními znalostmi z oboru medicíny.⁵⁴

2.3. Vyšetřovací verze, plánování a organizace vyšetřování

Někteří tuto fázi zahrnují do počáteční etapy vyšetřování, jiní ji považují za samostatnou fázi probíhající mezi počáteční a následnou etapou vyšetřování.⁵⁵

Jelikož se na vyšetřování podílí velké množství lidí, je nezbytné, aby byla jejich činnost koordinována, což má na starost vedoucí vyšetřovacího týmu, který vypracovává písemný plán vyšetřování. Plánováním rozumíme rozpracování všech vytyčených vyšetřovacích verzí do jednotlivých úkonů. Na základě plánu vyšetřování vedoucí vyšetřovacího týmu rozděluje mezi své podřízené jednotlivé úkoly, stanovuje dobu vyhraněnou na splnění těchto úkolů

---

⁵² *Tamtéž.*

⁵³ *Tamtéž.*

⁵⁴ STACH, Jan. *Metodika vyšetřování vražd. Op. cit.*, s. 46.

⁵⁵ *Tamtéž*, s. 47.

a osoby, které za jejich splnění zodpovídají. Na závěr do dokumentu zaznamenává výsledky provedených úkolů.⁵⁶

Východiskem pro vytyčení kriminalistických verzí jsou skutečnosti zjištěné během prvotních vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů. Pro efektivní vyšetřování je důležité do vyšetřovacích verzí zahrnout veškeré reálné možnosti.⁵⁷ V případě vraždy bývá průměrně vytyčováno tři až pět vyšetřovacích verzí, jejichž prověřování by mělo být prováděno souběžně.⁵⁸

2.3.1. Verze vycházející z informací o místě činu, o situaci na místě činu a ze stop na místě činu

Na základě těchto informací kriminalisté zjišťují, proč byla vražda spáchána na daném místě. Zjišťuje se, z jakého důvodu se oběť na místě vyskytovala a motivace pachatele k výběru tohoto místa.⁵⁹

Pokud se oběť vyskytovala na místě, ke kterému neměla žádný vztah, lze presumovat, že sem byla vylákána osobou, kterou znala a které důvěřovala.⁶⁰ Mohlo se jednat o osobu blízkou i osobu známou bez bližších citových vztahů. Na druhou stranu, sexuálně motivovaný pachatel k oběti často žádný vztah nemá a oběť mohla být pouze v nesprávný čas na nesprávném místě.⁶¹

V některých případech mohou kriminalisté dojít k závěru, že si pachatel místo ke spáchání činu předem pečlivě vybral. Pachatel se v okolí místa mohl vyskytovat i více dnů před spácháním činu, mohl jej kontrolovat a pozorovat, kdy se v místě vyskytuje nejméně lidí. Vyšetřovatelé budou v tomto případě prověřovat verzi, dle které mohl být pachatel v blízkosti místa činu viděn.⁶²

Někdy je možné z místa činu usoudit, že pachatelem byla osoba blízká. Jedná se hlavně o situace, kdy na místě nejsou nalezeny známky po násilném vniknutí do objektu, což nasvědčuje tomu, že oběť pachateli sama otevřela. Vyšetřovatelé se v tomto případě zaměřují zejména na okruh blízkých osob oběti.⁶³ Motivem pachatele mohlo být jeho zkratkovité jednání, sexuální úchylnost nebo například snížení ovládací schopnosti vlivem návykové látky.⁶⁴

---

⁵⁶ *Tamtéž.*

⁵⁷ PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování. Op. cit.*, s. 94-96.

⁵⁸ STACH, Jan. *Metodika vyšetřování vražd. Op. cit.*, s. 47.

⁵⁹ PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování. Op. cit.*, s. 95-96.

⁶⁰ *Tamtéž.*

⁶¹ *Tamtéž*, s. 73.

⁶² *Tamtéž*, s. 95-96.

⁶³ *Tamtéž.*

⁶⁴ *Tamtéž*, s. 73.

Místo činu může nést známky toho, že se na něm někdo delší dobu zdržoval. Touto osobou by mohl být i pachatel, a proto bývá vytyčována verze ke zjištění totožnosti pachatele. Pro vyšetřovatele toto zjištění znamená, že je na místě vysoká pravděpodobnost výskytu biologických, daktyloskopických a dalších stop, které by mohly vést k jeho identifikaci.⁶⁵

2.3.2. Verze vycházející ze způsobu páchaní a utajování vraždy

Jak již bylo zmíněno, způsob páchaní se intenzivně odráží v kriminalistických stopách. Na základě informací získaných z těchto stop kriminalisté vytváří verze o možném motivu pachatele a jeho osobě. Pokud stopy naznačují, že se jedná o sexuálně motivovaný čin, vytyčují kriminalisté verze o tom, že spáchaný čin je důsledkem sexuální úchyvky pachatele nebo výsledkem jeho agrese.⁶⁶ Z intenzity útoku je možné zjistit, zda pachatel jednal v afektu, způsob použití zbraně přibližuje dovednosti pachatele a pokud byl vražedným nástrojem např. kámen, lze usuzovat o nepřipravenosti pachatele a neplánovanosti vraždy.⁶⁷

Kriminalistické verze mohou být vytyčovány také na základě způsobu utajování činu. Složitě a časově náročné způsoby jsou typické pro případy, kdy je pachatelem osoba, se kterou se oběť znala. Pachatel totiž tuší, že v případě nalezení těla bude zařazen do okruhu podezřelých osob. Naopak pachatel, který k oběti neměl žádný vztah, ví, že ho s obětí nic nespojuje, a proto se o utajení nesnaží. Důvodem k neukrytí mrtvolky však může být i časová tíseň.⁶⁸

2.3.3. Verze vycházející z informací o osobě oběti

Tuto verzi je možné vytyčit v případech, kdy je známa totožnost oběti, popřípadě bylo vyhlášeno pátrání po pohřešované osobě.⁶⁹

Pokud bylo zjištěno, že se oběť či pohřešovaná osoba živila prostitucí, lze předpokládat, že pachatele mohly již dříve zaznamenat jiné osoby, které se v tomto prostředí pohybují. Kriminalisté také mohou pracovat s verzí, že se jedná o pachatele, který bude s vysokou pravděpodobností v trestné činnosti pokračovat (viz. případ 6.5.).⁷⁰

---

⁶⁵ *Tamtéž*, s. 95-96.

⁶⁶ *Tamtéž*, s. 73.

⁶⁷ *Tamtéž*, s. 95-96.

⁶⁸ *Tamtéž*.

⁶⁹ *Tamtéž*.

⁷⁰ BEAUREGARD, Eric, Julien CHOPIN a Hana GEORGOLIS. *Crime Scene and Victim Characteristics in Sexual Homicide Cases Where the Body is Openly Displayed*. *Op. cit.* [citováno 2024-02-27].

2.4. Následné vyšetřovací a operativně pátrací úkony

Po ohledání místa činu, vytyčení kriminalistických verzí a vypracování plánu vyšetřování nastává tzv. následná etapa vyšetřování.⁷¹

2.4.1. Výslech podezřelého/obviněného

Vyslýchající se během výslechu soustředí zejména na získání informací, které mohou být známy pouze pachateli a osobám podílejícím se na vyšetřování. Samotné přiznání pachatele je sice důležitým sdělením, ale samo o sobě k usvědčení většinou nepostačuje. Vražda je zvláště závažným zločinem, za který jsou ukládány vysoké nepodmíněné tresty odnětí svobody, a proto pachatel většinou využívá všech dostupných prostředků vyvinění. To, že se jeden den ke spáchání činu přizná, ještě neznamená, že další den toto přiznání nepopře. Pokud se pachatel k trestnému činu doznává, jedná se většinou o časově omezenou dobu, a proto je nezbytné provést co nejvíce úkonů, jako je například prověrka výpovědi na místě. Pachatel sice další den může přiznání popírat, ale policie již má k dispozici cenný důkaz v podobě videozáznamu z oné prověrky.⁷²

Výslech je obsahově zaměřen zejména na:

- okolnosti vraždě předcházející,
- podrobný popis aktivit vyslýchaného v den vraždy,
- časoprostorovou situaci,
- mechanismus spáchání vraždy,
- motiv,
- jednání po spáchání vraždy.⁷³

2.4.2. Výslech svědka

Výslech svědka je zaměřen na zjištění, zda se jedná o přímého či nepřímého svědka události, kdy a kde k této události došlo, proč se svědek na místě vyskytoval, jak vypadala situace po jeho příchodu na místo činu, zda manipuloval s tělem oběti či objekty, případný vztah k pachateli nebo oběti atd.⁷⁴

Pokud oběť útok přežila, bývá za předpokladu těžkého zdravotního stavu podmínkou pro uskutečnění výslechu souhlas či přítomnost ošetřujícího lékaře. Výslech poškozeného může

---

⁷¹ STACH, Jan. *Metodika vyšetřování vražd. Op. cit.*, s. 48.

⁷² *Tamtéž*, s. 49-50.

⁷³ PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování. Op. cit.*, s. 96-97.

⁷⁴ *Tamtéž*, s. 97-98.

i nemusí přinést informace, jelikož s ohledem na prožité trauma poškozeného nebývá vzácná amnézie.⁷⁵ Příkladem, kdy svědectví oběti významně pomohlo při vyšetřování, je případ z 80. let minulého století. Sexuální agresor tehdy v noci zaútočil na mladou ženu, která útok přežila. Oběť měla po celou dobu pobytu v nemocnici pocit, že pachatele odněkud zná. Po čtrnácti dnech si oběť vzpomněla, že pachatelem je spolužák její sestry ze základní školy. Díky tomuto svědectví byl pachatel usvědčen, a to nejen z pokusu vraždy. Dále bylo totiž zjištěno, že již v minulosti spáchal dvě dokonané sexuálně motivované vraždy.⁷⁶

2.4.3. Spolupráce se soudními znalci

Na základě shromážděných stop jsou vypracovány otázky a následně jsou stopy včetně zadání rozeslány příslušným soudním znalcům.⁷⁷ Tato *metoda kriminalistické praxe zaměřená na zkoumání, odhalení, zajištění a objasnění kriminalisticky relevantních skutečností potřebných při dokazování v trestním řízení*, se nazývá kriminalistická expertiza.⁷⁸

U vražd je znalcem z oboru psychiatrie posuzován duševní stav obviněného (§ 116 TŘ). Zjišťuje se, zda byla v době činu přítomna duševní porucha či choroba a zda byly zachovány ovládací a rozpoznávací schopnosti. V případě podezření na sexuální motiv pachatele je přibrán znalec z oboru sexuologie. Motivace k inkriminovanému jednání a pravděpodobnost resocializace jsou posuzovány znalcem z oboru psychologie.⁷⁹ Při vyšetřování může být uplatněno také psychologické profilování, o kterém pojednává kapitola 5.

Dle okolností případu jsou dále oslovoováni znalci z oborů kriminalistické biologie, balistiky, chemie, trasologie a dalších. Vybrané obory kriminalistické techniky jsou blíže popsány v následujících kapitolách.⁸⁰

2.4.4. Další vyšetřovací úkony

Dále mohou být s ohledem na konkrétní případ prováděny následující vyšetřovací úkony:

- konfrontace (§ 104a TŘ),
- rekognice (§ 104b TŘ),
- vyšetřovací pokus (§ 104c TŘ),

---

⁷⁵ *Tamtéž.*

⁷⁶ BECHYNKOVÁ, Lucie a Jan ŠTOČEK. *Vrah je v každém z nás*. Brno: CPress, 2023. ISBN 978-80-264-4495-4, s. 10-33.

⁷⁷ STACH, Jan. *Metodika vyšetřování vražd*. *Op. cit.*, s. 48.

⁷⁸ STRAUS, Jiří a František VAVERA. *Slovník kriminalistických pojmů a osobností*. *Op. cit.*, s. 98.

⁷⁹ PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. *Op. cit.*, s. 98-99.

⁸⁰ STACH, Jan. *Metodika vyšetřování vražd*. *Op. cit.*, s. 48.

- rekonstrukce trestného činu (§ 104d TŘ),
- prověrka na místě (§ 104e TŘ),
- domovní prohlídka (§ 82 a násl. TŘ).⁸¹

2.5. Zapojení veřejnosti do vyšetřování a kriminalistická prevence

Veřejnost bývá do vyšetřování zapojována v situaci, kdy je pátráno po neznámém pachateli (viz. případ 6.3.). Občané jsou policií vyzýváni prostřednictvím médií ke sdělení informací o případu. Veřejnost může být nápomocná také při pátrání po pohřešované osobě v terénu či při zjišťování totožnosti neznámých mrtvol.⁸²

Pokud byla spáchána sexuálně motivovaná vražda, u níž je předpoklad, že dojde k zopakování útoku, měla by policie veřejnost vyzvat k určitým opatřením a zesílit hlídkovou činnost. Kriminalistická prevence je však velice obtížná a riziko snižuje pouze částečně.⁸³

---

⁸¹ PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování. Op. cit.*, s. 99.

⁸² *Tamtéž*, s. 98-99.

⁸³ *Tamtéž*.

3. Typické kriminalistické stopy zanechané na místě činu

Dle Locardova principu výměny platí, že při každém kontaktu dvou objektů dochází k výměně hmoty, vzájemnému předávání informací a řadě změn – tzv. odrazů. Aby byl odraz kriminalistickou stopou, musí splňovat 3 podmínky. Odraz musí mít souvislost s kriminalisticky relevantní událostí, musí existovat minimálně od svého vzniku do zjištění a musí být vyhodnotitelný současnými kriminalistickými metodami a prostředky. Kriminalisticko-technický význam stop spočívá zejména v jejich využití v procesu identifikace člověka, zvířete nebo věci, jež kriminalistickou stopu vytvořili.⁸⁴

Hlavní roli mají při vyšetřování vražd stopy materiální. Tyto stopy mohou být nositeli informací o vnější (daktyloskopické stopy, stopy kousnutí atd.) i vnitřní (krev, vlasy, chlupy, sliny atd.) stavbě objektů, které jsou vhodné k individuální identifikaci. Dále z nich můžeme usuzovat dynamiku průběhu vyšetřované události, schopnosti a znalosti pachatele či prostředí typické pro život pachatele.⁸⁵

Významnými nositeli stop jsou zbraně, prostředky použité k usmrcení oběti, tělo a oblečení oběti. Také na těle nebo oděvu pachatele se mohou nacházet stopy pocházející od oběti, ať už ve formě biologických stop (krev, vlasy, vaginální sekret atd.) nebo obranných zranění (hematomy, škrábance atd.), popřípadě stopy prostředí (hlína, prach atd.). Za nehty oběti nebo pachatele se často vyskytuje biologický materiál. Důležitými nositeli stop jsou rovněž místo činu a nalezu mrtvolu a místo utajování vraždy.⁸⁶ Pro sexuálně motivované činy platí, že místem činu je chápáno nejen místo, kde došlo k samotnému spáchání činu, ale také místo, kde se pachatel na útok připravoval. Pachatel trpící sexuální deviací se před spácháním samotného činu obvykle ukrývá na místě, které je ideální ke sledování a tipování budoucí oběti.⁸⁷

3.1. Biologické stopy

Vzhledem k povaze trestného činu sexuálně motivované vraždy je na místě činu typický výskyt biologických stop lidského původu, které umožňují individuální identifikaci pachatele prostřednictvím forenzní genetiky.⁸⁸

---

⁸⁴ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky. 2. rozšířené vydání. Op. cit., s. 55-73.*

⁸⁵ STACH, Jan. *Metodika vyšetřování vražd. Op. cit., s. 33.*

⁸⁶ PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování. Op. cit., s. 85-86.*

⁸⁷ *Tamtéž, s. 68.*

⁸⁸ *Tamtéž, s. 85.*

Biologické stopy jsou kriminalistickými stopami biochemického složení. Vznikají přenesením části daného objektu do okolního prostředí, a proto představují stopy rovnosti ke konkrétním biologickým objektům.⁸⁹

Dělíme je z hlediska původu do tří skupin: lidského, rostlinného a zvířecího. V případě sexuálně motivované vraždy jsou kriminalisticky relevantní zejména ty lidského původu. Podle druhu materiálu je rozlišujeme na krev, tkáň, sekrety (ejakulát, sliny, pot), kožní deriváty (vlasy, chlupy, nehty) a exkrementy (moč, stolice).⁹⁰

3.1.1. Nejvýznamnější biologické stopy u sexuálně motivovaných deliktů

Velmi často je na místě činu nalezen ejakulát. Ejakulát je souhrnným označením všech výměšků mužských pohlavních orgánů odlučujících se z lidského organismu při orgasmu. Jelikož se odděluje spontánně a bez použití násilí, spadá do kategorie samovolně odloučeného materiálu.⁹¹ Nejčastěji je ejakulát nacházen na osobním prádle, na povrchu těla oběti a ložním prádle. Výskyt ejakulátu je důvodně očekáván také na vnitřní a zadní části kalhot nebo sukně. Pitvu usmrčených osob a zajištění poševního, análního nebo bukálního výtěru provádí soudní lékař.⁹²

Dalším důležitým vzorkem může být výskrab zpod nehtů oběti, jež se útočníkovi bránila. Nalezeným biologickým materiálem, který je od organismu oddělen násilím, jsou krev nebo částičky kůže.⁹³

Mezi další významné stopy řadíme sliny, které se mohou vyskytovat nejen na těle nebo oděvu oběti. Můžeme si představit situaci, kdy pachatel ke znehybnění nebo umlčení oběti použije útržek izolepy, jež od zbytku izolepy odtrhne zuby, čímž dojde k přenesení slin na onen útržek.⁹⁴

Také trichologický materiál, kterým mohou být vlasy nebo ochlupení, hraje klíčovou roli. V ideálním případě jsou nalezeny vzorky včetně cibulek, neboť právě ty umožňují provést analýzu DNA. Pokud je materiál nalezen bez cibulek, může vyšetřovatelům napovědět pouze

---

⁸⁹ SVOBODA, Ivo a kol. *Kriminalistika*. Ostrava: Key Publishing, 2016. ISBN 978-80-7418-259-4, s. 36-37.

⁹⁰ *Tamtéž*, s. 133-150.

⁹¹ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky. 2. rozšířené vydání. Op. cit.*, s. 127-130.

⁹² KOVÁŘ, Petr. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008. ISBN 978-80-7345-161-5, s. 164-165.

⁹³ BRUNOVÁ, Markéta. *Dokazování trestné činnosti: s využitím kriminalistických stop a identifikace*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2019. Eupress. ISBN 978-80-7408-196-5, s. 17, 64.

⁹⁴ FISHER, Barry A. J. a David R. FISHER. *Techniques of crime scene investigation*. 8th edition. London: Taylor & Francis Inc, 2012. ISBN 978-14-3981-005-7, s. 189.

o struktuře a barvě vlasů původce. Od organismu se trichologický materiál může oddělit jak spontánně vypadnutím, tak i násilným vytržením.⁹⁵

3.1.2. Vyhledávání a zajišťování biologických stop

Kriminalistické stopy na místě činu vyhledává kriminalistický technik cílevědomou prohlídkou předpokládaného místa kriminalisticky relevantní události. Biologické stopy je důležité zajistit co nejdříve, neboť podléhají mikrobiologickému rozkladu. Při vyhledávání biologických stop se uplatňují poznatky o jejich vzhledu, zbarvení či zápachu. Některé stopy jsou viditelné pouhým okem, ale v případě latentní stopy, která není pouhým okem viditelná, je nezbytné použít speciální technologie.⁹⁶

Hojně využívanou metodou zviditelnění biologických stop v terénu je použití UV záření, které zvýrazní stopy krve i ejakulátu. Tato metoda je efektivní pouze za tmy, a proto se praktikuje v noci nebo v zatemněné místnosti. Stopy krve se zobrazí jako tmavé skvrny na bledším podkladu, naopak stopy ejakulátu modře světélkují. Další metodou zvýraznění krevní stopy je použití roztoku organické sloučeniny luminolu s peroxidem vodíku, který reaguje s hemoglobinem, čímž vznikají modré fosforeskující zářivé obrazce. Krevní stopa je však reakcí částečně znehodnocena, a navíc se nejedná o specifickou zkoušku, což je značnou nevýhodou této metody.⁹⁷

Biologické stopy se zajišťují v naturální formě odebráním vzorku, spolu s nosičem, seškrábáním, popřípadě zajištěním celého objektu. Vždy je nutné používat ochranné rukavice a čisté nástroje a obaly, neboť nesmí dojít ke kontaminaci stopy, a navíc je nezbytné se chránit, jelikož je zde riziko, že se jedná o infekční materiál. Při zkoumání DNA je tento požadavek zpřísněn a je zapotřebí používat pouze sterilní nástroje a materiály. Stopy musí být označené, zadokumentované a oddělené. V případě vlhké stopy je nutné ji před zabalením vysušit při pokojové teplotě. Na místě činu by se měly zajišťovat všechny nalezené biologické stopy.⁹⁸

Dle druhu a konzistence biologické stopy se používají různé způsoby zajišťování. Krevní stopy v tekutém stavu se zajišťují na bavlněná vlákna navlhčená fyziologickým roztokem či destilovanou vodou. V případě zaschnuté krve se stopa zajišťuje seškrábáním a přenesením do sterilní nádoby. Na tkanině se stopa zajistí odstřížením části látky se skvrnami a pokud je krev zaschnutá na předmětu, zajistí se celý předmět.⁹⁹ Podobně jako krevní stopa se zajišťuje

⁹⁵ KOVÁŘ, Petr. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva. Op. cit.*, s. 164-165.

⁹⁶ SVOBODA, Ivo a kol. *Kriminalistika. Op. cit.*, s. 134-135.

⁹⁷ *Tamtéž*, s. 135-139.

⁹⁸ *Tamtéž*.

⁹⁹ *Tamtéž*.

také ejakulát – na navlhčenou gázu seškrábáním, odstřížením části materiálu či zajištěním celého materiálu. Lékař zajišťující poševní nebo anální výtěr, popřípadě stěr zevního genitálu, provede nátěr na sklíčko nebo stěr na vatový tampon. Trichologický materiál je zajištěn vložením do sáčku.¹⁰⁰

3.1.3. Fáze zkoumání biologických stop

Zkoumání biologických stop probíhá ve čtyřech na sebe navazujících fázích. Nejprve se provádí tzv. orientační zkoušky, jejichž úkolem je prokázat, že se jedná o biologický materiál. Toto zkoumání se provádí pozorováním pouhým okem, pozorováním pod mikroskopem, nebo sensorickým posouzením. Lze užít také biochemické a chemické reakce, a to pouze je-li biologického materiálu dostatek, neboť biologickou stopu znehodnocují. Pokud bylo nalezeno pouze malé množství materiálu, přistupuje se ke zkouškám specifickým. Prostřednictvím specifické zkoušky se jednoznačně potvrdí, že se jedná o biologický materiál, a zjistí se, jakého je druhu. Dále se zjišťuje, zda jde o biologický materiál lidského nebo zvířecího původu. Posledním krokem zkoumání je bližší specifikace biologického materiálu, jejímž výstupem je například stanovení krevní skupiny, pohlaví, nebo genetického profilu DNA.¹⁰¹

3.1.4. Odběr porovnávacího materiálu

Biologický materiál zajištěný na místě činu je nutné porovnat se srovnávacím vzorkem odebraným fyzické osobě. Odběr porovnávacího materiálu je upraven ust. § 114 odst. 2 TŘ, dle kterého platí, že je-li potřeba k důkazu provést zkoušku krve nebo jiný obdobný úkon, je osoba povinna strpět odebrání krve nebo jiný potřebný úkon. Tyto úkony provádí lékař nebo odborný zdravotní pracovník a odběr nesmí být nebezpečný pro zdraví. Osoba musí být poučena o povinnosti strpět odběr a zároveň musí být upozorněna na následek nevyhovění spočívající v uložení pořádkové pokuty do výše 50.000,-Kč (§ 66 odst. 1, § 114 odst. 5 TŘ). Ust. § 114 odst. 2 TŘ rozlišuje mezi odběrem spojeným se zásahem do tělesné integrity a odběrem, který zásahem do tělesné integrity není.

Odběr krve je typickým zásahem do tělesné integrity. Lékař nebo odborný zdravotní pracovník odebírá vzorek krve podezřelého nebo obviněného o objemu 2 – 5 ml. Ustanovení o překonání odporu při odběru se v této situaci neuplatní.¹⁰²

---

¹⁰⁰ KOVÁŘ, Petr. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva. Op. cit.*, s. 164-165.

¹⁰¹ SVOBODA, Ivo a kol. *Kriminalistika. Op. cit.*, s. 135-139.

¹⁰² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 1632-1642.*

Typickým způsobem odběru, který není zásahem do tělesné integrity, je odběr slin, jenž se provádí tzv. bukálním stěrem. Na rozdíl od úkonů zasahujících do tělesné integrity může dle ust. § 114 odst. 2 TŘ odběr provést také osoba, jíž se tento úkon týká, nebo orgán činný v trestním řízení. Navíc lze odběr provést i bez souhlasu osoby, které se odběr týká, a to za podmínky, že tento úkon provede lékař nebo odborný zdravotní pracovník. S tím souvisí ust. § 114 odst. 4 TŘ, dle něhož smí orgán činný v trestním řízení po předchozí marné výzvě překonat odpor podezřelého nebo obviněného. Pro překonání odporu podezřelého musí policejní orgán v souladu se zásadou přiměřenosti ve smyslu ust. § 2 odst. 4 TŘ nejprve obdržet souhlas státního zástupce. Ust. § 114 odst. 4 TŘ bylo do zákona vloženo novelou trestního řádu z roku 2006, jejímž cílem bylo zajištění účinnosti forenzní genetické expertizy a Národní databáze DNA.¹⁰³

Ústavní soud se v roce 2010 zabýval souladem ustanovení o nesouhlasu a překonání odporu při neinvazivním odběru se zásadou *nemo tenetur se ipsum accusare*, která praví, že nikdo není povinen sám sebe obviňovat. Ve svém stanovisku¹⁰⁴ ze dne 30. 11. 2010, sp. zn. Pl. ÚS-st. 30/10 konstatoval: „Na úkony dle § 114 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, spočívající v sejmutí pachové stopy, odebrání vzorku vlasů a bukálního stěru, jejichž cílem je získání objektivně existujících důkazů pro forenzní vyšetření a které nevyžadují aktivní jednání obviněného či podezřelého, ale toliko strpění jejich provedení, nelze pohlížet jako na úkony, jimiž by byl obviněný či podezřelý donucován k ústavně nepřipustnému sebeobviňování. K zajištění součinnosti obviněného či podezřelého při opatřování těchto důkazů je tudíž možno užít zákonných donucovacích prostředků.“ Ochrana společnosti před trestnými činy (čl. 8 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod) převažuje nad právem podezřelého či obviněného na soukromý život.¹⁰⁵

3.2. Daktyloskopické stopy

Dalšími důležitými stopami, které umožňují individuální identifikaci pachatele nebo mrtvoly neznámé totožnosti, jsou daktyloskopické stopy. Jedná se o otisky a vtisky článků

---

¹⁰³ *Tamtéž.*

¹⁰⁴ Stanovisko pléna Ústavního soudu ČR ze dne 30.11.2010, sp. zn. Pl. ÚS-st. 30/10.

¹⁰⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. 7. vydání. Op. cit.*, s. 1632-1642.

prstů, dlaní a bosých chodidel, které jsou nositeli informací o povrchové struktuře papilárních linií.¹⁰⁶

Významnou vlastností papilárních linií je jejich jedinečnost a neopakovatelnost. Byla provedena řada výzkumů, které byly zaměřeny na pravděpodobnost výskytu stejného papilárního terénu u dvou osob. Tyto výzkumy potvrdily tvrzení o jedinečnosti a neopakovatelnosti papilárních linií, jelikož pravděpodobnost oné shody u dvou osob je minimální a pro kriminalistickou praxi zanedbatelná.¹⁰⁷ Otisky jednovaječných dvojčat sice jsou vzhledem k nejbližšímu genetickému příbuzenskému vztahu velice podobné, nicméně současné systémy automatického ověřování otisků prstů dovedou rozlišit otisky jednovaječných dvojčat bez drastického snížení výkonu.¹⁰⁸

Dalším důležitým znakem papilárních linií je také to, že se v průběhu života relativně nemění. Papilární linie člověka vznikají v období mezi 4. a 6. měsícem embryonálního vývinu a následně v této podobě zůstávají až do smrti a s ní souvisejícího rozkladu tkáně.¹⁰⁹

Papilární linie jsou neodstranitelné. Pokud bychom se je snažili odstranit z povrchu kůže, došlo by díky zárodečné vrstvě pokožky k jejich obnovení. Jedinou možností, která by přicházela v úvahu, je odstranění oné zárodečné vrstvy, což je však významným zásahem do integrity osoby a k těmto situacím dochází výjimečně.¹¹⁰ V roce 1941 došlo ve Spojených státech amerických k situaci, kdy byl zadržen muž, na jehož prstech chyběly papilární linie. Bylo zjištěno, že si na konečky prstů nechal transplantovat kůži z hrudníku.¹¹¹

Rozlišujeme 4 typy daktyloskopických stop, a to plošné, plastické, viditelné a skryté. Plošné otisky vznikají buď přenesením materiálu (krev, prach) na pevný podklad, nebo odvrstvením (prach se nalepí na papilární linie a dlaně pokryté potem), naopak plastické otisky jsou výsledkem působení tlaku papilárního terénu na měkký materiál. Daktyloskopické stopy mohou být viditelné pouhým okem, nebo mohou být skryté (latentní), přičemž k jejich zviditelnění je nutné použít speciálních metod.¹¹²

---

¹⁰⁶ STRAUS, Jiří a Viktor PORADA. *Kriminalistická daktyloskopie*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2005. ISBN 8072511920, s. 49.

¹⁰⁷ SVOBODA, Ivo a kol. *Kriminalistika*. *Op. cit.*, s. 58.

¹⁰⁸ CHEN, Xinjian, Xunqiang TAO, Jie TIAN a Xin YANG. *Fingerprint Recognition with Identical Twin Fingerprints*. Online. PLoS ONE, 7(4), April 2012. Dostupné z: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0035704>. [citováno 2024-06-08].

¹⁰⁹ SVOBODA, Ivo a kol. *Kriminalistika*. *Op. cit.*, s. 58.

¹¹⁰ *Tamtéž*.

¹¹¹ STRAUS, Jiří a Viktor PORADA. *Kriminalistická daktyloskopie*. *Op. cit.*, s. 54.

¹¹² SVOBODA, Ivo a kol. *Kriminalistika*. *Op. cit.*, s. 62-63.

3.2.1. Vyhledávání a zajišťování daktyloskopických stop

K zajištění daktyloskopických stop dochází přímo na místě. Pokud se stopy vyskytují na drobnějších předmětech, u nichž není toto zajištění možné, jsou tyto předměty přepraveny k expertize do kriminalistické laboratoře. Kriminalistický technik stopy vyhledává a zajišťuje na místech, kde se dá důvodně očekávat jejich výskyt. V našem případě se bude jednat zejména o tělo oběti, zbraň nebo například obal, ve kterém byla mrtvola či část jejího těla nalezena. Pokud je ohledávána místnost, jsou typickými místy výskytu stop například kliky, dveře, rámy oken nebo nábytek. Pro vytváření úsudku o možném výskytu daktyloskopických stop je nápomocné vytyčení verzí o předpokládaném pohybu a chování pachatele na místě.¹¹³

Jak již bylo zmíněno výše, některé stopy musí být nejprve zviditelněny, jelikož jsou latentní. Jednou z používaných pomůcek je osvětlovací lampa se šterbinou k plošné orientaci osvětlení, jež umožňuje zviditelnění všech druhů daktyloskopických stop, které jsou následně fotograficky zajištěny. Oblíbeným prostředkem ke zviditelnění je také daktyloskopický prášek, který může být složen např. z mědi, železa, hliníku, grafitu nebo rumělky. Tento prášek je jemným štětcem nanášen na místo výskytu latentní stopy, která je následně zajištěna na daktyloskopickou fólii (želatina). Dále mohou být využity páry chemických sloučenin (kyanoakrylát) nebo látek (jód). Jelikož jsou daktyloskopické stopy často nositelem biologického obsahu (např. pot), bývají k jejich zbarvení používána chemická činidla (např. dusičnan stříbrný nebo ninhydrin).¹¹⁴

Také viditelné stopy mohou být zvýrazněny pomocí daktyloskopického prášku a následně přeneseny na daktyloskopickou fólii. Pokud je nalezena barevná, mastná nebo krvavá stopa, je zajištěna fotografováním a v případě potřeby zvýrazněna pomocí následných úprav oné fotografie. Plastické stopy jsou vyfotografovány za použití šikmého osvětlení a následně je vytvořen odlitek, který je pomocí válečku a daktyloskopické černě otištěn na papír.¹¹⁵

3.2.2. Daktyloskopování osob

Aby mohla být provedena individuální identifikace původce daktyloskopické stopy, je nezbytné obstarat srovnávací materiál. Živé či mrtvé osobě jsou snímány otisky kresby papilárních linií z vnitřní strany prstů, dlaní a chodidel. Na daktyloskopickou kartu jsou přenášeny:

- válené otisky všech posledních článků prstů,

---

¹¹³ *Tamtéž.*

¹¹⁴ *Tamtéž.*

¹¹⁵ *Tamtéž.*

- kontrolní píchané otisky palců,
- kontrolní píchané otisky všech čtyřech prstů obou rukou,
- otisky dlaní.¹¹⁶

Důležitými zásadami při snímání otisků je čistota papilárního terénu a používaných pomůcek.¹¹⁷

Při snímání otisků živé osoby se používá přístroj zvaný PRINT-MASTER, jehož součástí je kruhový polštář z pryže, na který je ze zásobníku nanášena rovnoměrná vrstva barviva. Další variantou je použití rovné hladké desky, která je nejčastěji vyrobena ze skla. Pokud jsou otisky snímány v terénu, používají se daktyloskopické barvicí fólie, popřípadě porelonové polštářky. Pokud se na snímaných částech vyskytují ekzémy nebo zranění, používá se namísto daktyloskopické černě černá želatinová daktyloskopická fólie a následně je otisk fotograficky zajištěn.¹¹⁸

Otisky mrtvol jsou snímány nejčastěji na pitevně a s ohledem na proces rozkladu těla se jedná o později neopakovatelný úkon. V některých případech je díky daktyloskopii možné identifikovat mrtvolu neznámé totožnosti (viz. případ 6.5.). Zároveň lze sejmuté otisky následně ztotožnit s nalezenými daktyloskopickými stopami. Jelikož se stav pokožky na snímaných částech těla u nalezených mrtvol liší, existuje hned několik metod, prostřednictvím kterých jsou otisky pořizovány. Pokud je nalezena mrtvola, jejíž pokožka nemá pozměněné vlastnosti, postupuje se při snímání otisků podobně jako v případě živé osoby s tím, že otisk posledních článků prstů se snímá na kartičku vloženou do daktyloskopické lžice. Mrtvoly nalezené v přírodě mívají svraštelou pokožku, u níž je nezbytné nejprve provést vypnutí vpichem glycerinu nebo jiné látky. Pokud došlo k oddělení pokožky vlivem dlouhodobého působení vody, doporučuje se tuto oddělenou pokožku navléknout na dlaň nebo prst živé osoby s tím, že ruka této osoby musí být chráněna rukavicí.¹¹⁹

---

¹¹⁶ STRAUS, Jirí a Viktor PORADA. *Kriminalistická daktyloskopie. Op. cit.*, s. 110-121.

¹¹⁷ *Tamtéž.*

¹¹⁸ *Tamtéž.*

¹¹⁹ *Tamtéž*, s. 110-126.

4. Vyhodnocování kriminalistických stop dle kriminalistické techniky

Tato kapitola pojednává o vyhodnocování vybraných biologických a daktyloskopických stop, a to konkrétně o analýze DNA, která je prováděna v rámci oboru forenzní genetiky, a o analýze daktyloskopických stop, jež je prováděna v rámci oboru daktyloskopie.

4.1. Forenzní genetiky

Forenzní genetiky je nejmladší oblastí kriminalistické biologie. Opírá se o poznatky molekulární biologie, populační genetiky a dalších disciplín biologie.¹²⁰ Ze statistik Policie ČR vyplývá, že genová analýza je v současnosti nejvíce vyžadovanou expertizou na Kriminalistickém ústavu Praha.¹²¹

Oproti dřívějším metodám, mezi něž řadíme například sérologické a proteinové testy, přináší analýza DNA mnoho výhod. Sérologické a proteinové testy pouze nepřímým odrazem složení DNA. Na rozdíl od nich testy DNA metody založené na samotné DNA umožňují získat přímý odraz složení DNA. Další výhodou je vysoká stabilita DNA markerů, které jsou mnohem méně ovlivňovány vnějšími vlivy, díky čemuž je možná identifikace DNA i dlouho po smrti. Analýza DNA umožňuje odhalit vysokou individuální variabilitu v DNA a je vysoce nepravděpodobné, že by se DNA profily dvou nepříbuzných osob shodovaly. I přesto je nutné mít na paměti, že tvrzení získaná vědeckými poznatky nejsou jistá absolutně. Může se stát, že selže lidský faktor nebo technika.¹²²

4.1.1. Deoxyribonukleová kyselina (DNA)

Deoxyribonukleová kyselina (DNA) je nositelkou genetické informace všech buněčných organismů.¹²³ Tato vysokomolekulová látka se nachází v jádrech (jaderná DNA) a v mitochondriích (mitochondriální DNA) buněčných organismů. Kromě DNA řadíme do skupiny nukleových kyselin také ribonukleovou kyselinu (RNA), která je nositelkou informace nebuněčných organismů.¹²⁴

---

¹²⁰ BERAN, Michal. *Soudnělékařská identifikace*. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2106-7, s. 152-185.

¹²¹ *Přírodovědné zkoumání*. Online. In: Policie.cz. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-kriminalisticky-ustav-praha-zpravodajstvi-test-3.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>. [citováno 2024-04-12].

¹²² BERAN, Michal. *Soudnělékařská identifikace*. *Op. cit.*, s. 152-185.

¹²³ STRAUS, Jirí a František VAVERA. *Slovník kriminalistických pojmů a osobností*. *Op. cit.*, s. 48.

¹²⁴ SVOBODA, Ivo a kol. *Kriminalistika*. *Op. cit.*, s. 134-139.

Kriminalistický význam mitochondriální DNA spočívá v možnosti určovat příbuzenství mezi osobami díky tomu, že se dědí vždy po matčině linii.¹²⁵

Ve forenzní biologii se však pod pojmem DNA míní ta jaderná, která se vyskytuje v jádru buněk ve formě struktur nazývaných chromozomy. V lidských buňkách se nachází 23 párů chromozomů, přičemž jeden chromozom z páru pochází od matky a jeden od otce. Vyjma sekvence na pohlavních chromozomech je každá lokalizovaná repetitivní sekvence přítomna v genomu (veškerá genetická informace uložená v DNA) ve dvou kopiích.¹²⁶

DNA se skládá ze dvou řetězců, které jsou tvořeny lineárně uspořádanými základními stavebními jednotkami zvanými nukleotidy, a tvoří tzv. dvoušroubovice. V nukleotidu se nachází sacharidová složka tvořená deoxyribózou, fosfátová skupina a plochá cyklická molekula obsahující dusík, která je buď purinovou nebo pyrimidinovou bází. V DNA se vyskytují dva puriny, *A-adenin* a *G-guanin*, a dva pyrimidiny, *C-cytosin* a *T-thymin*. *Adenin* se váže pouze s *thyminem* a *guanin* pouze s *cytosinem*. Tímto specifickým párováním bází dochází k přenosu genetické informace a vytváří se informační kódy – geny. Zapisované kódy se skládají ze čtyř písmen (A, C, G, T), která jsou odrazem sekvence nukleotidů, tj. jejich sledu ve vlákně.¹²⁷

4.1.2. Analýza DNA

Analýzu DNA zajišťuje Kriminalistický ústav Praha a dále odbory kriminalistické techniky a expertiz (OKTE) krajských ředitelství policie.

Forenzní genetika se při zkoumání DNA zaměřuje na nekódující úseky s opakujícím se motivem, které se nepřepisují do struktury bílkovin. V České republice se k tomuto zkoumání využívají krátké tandemové repetitivní sekvence, známé také jako STR (*Short Tandem Repeat*). Jsou dlouhé 2 – 5 bp (*base pair*) a vyskytují se za sebou ve vyšších či nižších počtech opakování. Mutace vzniklé v těchto úsecích jsou v populaci šířeny a udržovány, jelikož nejsou nositeli žádných chorob, syndromů nebo predispozic k onemocněním. Díky tomu jsou značně variabilní a zároveň jejich analýza není v rozporu s etikou, jelikož kódující úseky DNA obsahují i výskyt onemocnění, intelektuální úroveň či předpokládanou délku života. Stanovuje se 16 polymorfizmů, z nichž jeden určuje pohlaví.¹²⁸

U sexuálně motivovaných trestných činů se kromě klasické analýzy DNA provádí také analýza mužského chromozomu Y, tzv. geneticko-genealogická analýza DNA mužských

---

¹²⁵ *Tamtéž.*

¹²⁶ *Tamtéž.*

¹²⁷ *Tamtéž.*

¹²⁸ *Metody forenzní genetiky.* Online. In: *cssfg.org*. Dostupné z: https://www.cssfg.org/www/cssfg/?page_id=79. [citováno 2024-04-14].

linií, jejímž výstupem je alfanumerický kód nazývaný Y-STR profil DNA. Tato metoda je zaměřena na nerekombinující část Y-chromozomu, což je část Y-chromozomu, která se dědí pouze po paternální linii z otce na syna. Nevede sice k jednoznačné individuální identifikaci, ale umožňuje rozlišení nalezeného ženského a mužského materiálu. Dokáže odhalit mužské DNA i bez přítomnosti funkčních pohlavních buněk. Proto je významná při vyšetřování sexuálních deliktů, kdy se předpokládá výskyt mužské frakce v poševním nebo análním výtěru, ale pachatel je azospermikem či podstoupil vazektomii, nebo k ejakulaci nedošlo.¹²⁹

V současnosti se při analýze DNA používá tzv. kapilární elektroforéza. Po celou dobu analýzy hrají klíčovou roli správná rozhodnutí analytika. Každý krok je spojen s určitou mírou rizika a každé chybné rozhodnutí může vést k falešně pozitivnímu nebo negativnímu výsledku.¹³⁰

Prvním krokem analýzy krátkých repetitivních úseků je extrakce DNA. DNA je zbavena zbytků buněk, což se provádí rozbitím buněčné membrány a následným očištěním od proteinů a přítomných inhibitorů. Výstupem tohoto středně rizikového kroku je zakoncentrovaná DNA ve vodném roztoku. Extrakt se poté vkládá do tzv. termocykléru, což je speciální přístroj umožňující produkci kopií původního vzorku. Využívá se metody PCR (*polymer chain reaction*), díky které se rychle namnoží cílové úseky DNA a vznikají miliardy identických kopií. Takto se dá analyzovat i menší množství degradované DNA. Část obsahu zkumavky se následně nasaje do kapiláry tenčí než lidský vlas. Kopie úseků DNA se označí fluorescenčními barvivy a postupně se dělí v elektrickém poli kapiláry, kde nakonec zkrříží optickou dráhu výkonného laseru. Vznikají modré, žluté, zelené a červené světelné reakce, jejichž barva, intenzita a délka jsou hodnoceny citlivým detektorem. Jednotlivé kopie jsou rozříděny dle velikosti a barevného rozlišení. Data se následně analyzují pomocí softwarů *GeneScan* či *Gene Mapper* a je získán tzv. DNA profil. Pokud není DNA profil zjištěn ze stopy zajištěné na místě činu ztotožněn s profilem získaným ze srovnávacího vzorku, vkládá se do DNA databáze. Může být zjištěna shoda s DNA profily z jiných případů, která musí být statisticky vyhodnocena. Výsledek zkoumání je sdělen prostřednictvím odborného vyjádření nebo znaleckého posudku. Následné uložení stop a vzorků je spolu se zajištěním stopy na místě činu nejrizikovějším krokem celého zkoumání.¹³¹

---

¹²⁹ KOVÁŘ, Petr. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Op. cit., s. 164-165.

¹³⁰ BERAN, Michal. *Soudnělékařská identifikace*. Op. cit., s. 152-185.

¹³¹ *Tamtéž*.

4.1.3. DNA profil

Výstupem a cílem analýzy je získání DNA profilu, který je tvořen alfanumerickým kódem. Díky jedinečnosti konfigurace DNA umožňuje individuální identifikaci. Výrobce testovacího kitu PowerPlex® 16 System Promega vyčíslil pravděpodobnost výskytu stejného profilu DNA v populaci hodnotou 1: 1,83x10¹⁷.¹³²

Zvláštním případem jsou však jednovaječná dvojčata, u nichž je předpoklad, že jsou geneticky identická, a proto klasické metody forenzní genetiky selhávají. Vědkyně z Uppsalské univerzity navrhuje využití sekvenování chromozomální DNA Y, díky kterému by měly být odhaleny vzácné rozdíly DNA mezi jednovaječnými mužskými dvojčaty.¹³³ Pravděpodobnost nalezení rozdílu můžeme přirovnat k situaci, kdy hledáme jehlu v kupce sena. Z tohoto důvodu musí být testy naprosto přesné a citlivé. V rané fázi vývoje embrya dvojčat se od ostatních buněk embrya oddělují ty, které se stanou spermii. Před tímto oddělením vzniká v embryu jen několik mutací. Časové období pro mutace, které vytváří rozdíly mezi dvojčaty, je velmi krátké. Ve 20 % případů jednovaječná dvojčata dokonce žádné rozdílné mutace mít nebudou.¹³⁴

Profily získané analýzou DNA se dle jejich upotřebitelnosti dělí na úplné, smíšené a neúplné. Z úplných profilů DNA získaných z dostatečného množství biologického materiálu je možné stanovit individuální identifikaci osoby. Smíšené a neúplné genetické profily, které jsou získané ze směsi biologického materiálu více osob nebo nedostatečného množství materiálu, umožňují pouze vyloučení osoby.¹³⁵

4.1.4. Národní databáze DNA

Národní databáze DNA, která je právně zakotvena zákonem o Policii ČR a Závazným pokynem policejního prezidenta č. 88 z roku 2002, obsahuje genetické profily DNA lidských biologických materiálů. Česká republika ji provozuje od roku 2002 prostřednictvím softwarového systému CODIS, *The Combined DNA Indexing System*.¹³⁶ Pro tento systém jsou podkladem také zahraniční národní databáze DNA. V rámci Evropské unie funguje

---

¹³² KOVÁŘ, Petr. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Op. cit., s. 164-165.

¹³³ BERGLUND, Eva C., Anna KIHALAINEN a Ann-Christine SYVÄNEN. *Next-generation sequencing technologies and applications for human genetic history and forensics*. Online. Investigative Genetics, 2(1), November 2011. Dostupné z: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22115430/>. [citováno 2024-04-13].

¹³⁴ ZIMMER, Carl. *One Twin Committed the Crime — but Which One? A New DNA Test Can Finger the Culprit* Online. In: nytimes.com. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/03/01/science/twins-dna-crime-paternity.html>. [citováno 2024-03-14].

¹³⁵ BRUNOVÁ, Markéta. *Dokazování trestné činnosti: s využitím kriminalistických stop a identifikace*. Op. cit., s. 17, 64.

¹³⁶ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. 2. rozšířené vydání. Op. cit., s. 55-73.

automatizovaná výměna informací, která byla zavedena rozhodnutím Rady Evropské unie 2008/615/SVV, ze dne 23.6.2008, o posílení přeshraniční spolupráce, zejména v boji proti terorismu a přeshraniční trestné činnosti (tzv. Prümské rozhodnutí). Na základě bilaterálních smluv funguje tato spolupráce i s Norskem, Islandem a USA.¹³⁷ Díky tomu může být získaný profil porovnán i s profily ze zahraničí.

V databázi se nacházejí profily odsouzených, zatčených a pohřešovaných osob, neidentifikovatelných lidských ostatků a DNA profily biologického materiálu zajištěného na místě činu. V roce 2019 databáze čítala přes 20.000 profilů.¹³⁸ DNA profil osoby, která byla zproštěna obvinění, musí být z databáze na základě požadavku orgánu činného v trestním řízení ústavem odstraněn.¹³⁹

Význam databáze v případech, kdy chybí podezřelé osoby a svědci a jediným vodítkem je biologická stopa nalezená na místě činu, je nevyčísitelný. Příkladem může být případ trojnásobné sexuálně motivované vraždy v Klučově z 29. dubna 1990. Na místě činu byla zajištěna biologická stopa – ejakulát. Z ejakulátu byla zjištěna krevní skupina a došlo k rozsáhlému testování 127 mužů z okolí. I přes pečlivou práci kriminalistů se nedařilo najít pachatele. V roce 2002 vznikla Národní databáze DNA, do které byly vloženy mimo jiné také geneticky analyzované biologické stopy z dosud neobjasněných závažných trestných činů. V roce 2003 byl v Brně za sérii znásilnění odsouzen recidivista Jaroslav Gančarčík, kterému byly odebrány sliny, a následně byl jeho genetický profil vložen do databáze. Byla zjištěna shoda s profilem pachatele vraždy v Klučově a po dlouhých 13 letech došlo k úspěšnému vyřešení případu. Gančarčík vraždy spáchal téměř okamžitě po svém předčasném propuštění z předchozího výkonu trestu, které bylo důsledkem amnestie z roku 1990.¹⁴⁰

4.2. Daktyloskopie

Daktyloskopie je dalším hojně využívaným oborem kriminalistické techniky. Ze statistik PČR vyplývá, že v letech 2020 až 2022 bylo znaleckými ústavy PČR zpracováno celkem 26 531 znaleckých výstupů.¹⁴¹ *Zkoumá obrazce papilárních linií na vnitřní straně článků prstů*

---

¹³⁷ SVOBODA, Ivo a kol. *Kriminalistika. Op. cit.*, s. 134-139.

¹³⁸ BRUNOVÁ, Markéta. *Dokazování trestné činnosti: s využitím kriminalistických stop a identifikace. Op. cit.*, s. 17, 64.

¹³⁹ SCHIMMER, David. *Národní databáze DNA*. Online. In: Policie.cz. Dostupné z:

<https://www.policie.cz/clanek/zverejnene-informace-2019-narodni-databaze-dna.aspx>. [citováno 2024-03-23].

¹⁴⁰ VAŇURA, Miroslav. *Legendy kriminalistiky: pohled do zákulisí vyšetřování nejznámějších zločinů divokých 90. let*. Praha: XYZ, 2018. ISBN 978-80-7505-902-4, s. 50-75.

¹⁴¹ *Daktyloskopie – zveřejněné informace 2023*. Online. In: Policie.cz. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/daktyloskopie.aspx>. [citováno 2024-03-23].

rukou a dlaní, a dále na prstech nohou a chodidlech z hlediska zákonitostí jejich vzniku, vyhledávání, zajišťování a zkoumání s cílem identifikovat osobu, která otisky vytvořila.¹⁴² Při zkoumání daktyloskopických stop se pozorují tzv. znaky a obrazce.

Jednotlivé papilární linie jsou popisovány pomocí charakteristických **znaků**. Těmito znaky jsou *triradius*, což je útvar tvořený obvykle třemi liniemi, dále jádro vzoru, které je ústředním bodem obrazce, a typové linie, které jsou pokračováním linií *triradia*.¹⁴³ Aby byly daktyloskopické stopy upotřebitelné k individuální identifikaci, musí vykazovat 10 a více charakteristických znaků. Částečně upotřebitelné stopy mají 7 až 9 charakteristických znaků a pokud má stopa méně než 7 charakteristických znaků, je neupotřebitelná.¹⁴⁴

Soubory papilárních linií vytváří **obrazce**, které lze rozdělit na několik typů, a to oblouček, stanový oblouček, smyčku, vír, centrální jádro, latentní jádro a dvojsmyčku. Pokud je obrazec složen z několika různých vzorů, jedná se o tzv. komplikovaný útvar.¹⁴⁵

Papilární terén je zkoumán a jsou hledány znaky, které jsou označovány jako tzv. markanty. Jedná se například o nepravidelnosti v průběhu linií, jejich přerušení, větvení nebo spojení. Podle tvarů, které připomínají, jsou označovány termíny vidlice, očko, háček nebo například zkřížení.¹⁴⁶

Důležitým identifikačním znakem jsou také stopy po potních otvorech, které se nacházejí ve středu linií v pravidelných intervalech. Někdy jsou viditelné na kvalitních otiscích, jindy je nezbytné použít speciálních technologií, kterými může být například kovová sůl, což je z chemického hlediska uhličitán olovnatý. Zaznamenává se počet pórů na jednotku, vzdálenost mezi póry a jejich uspořádání.¹⁴⁷

4.2.1. Zkoumání daktyloskopických stop

Nejprve jsou daktyloskopické stopy podrobeny analýze, během které jsou hodnoceny celkem tři úrovně detailů otisku. V rámci hodnocení detailů první úrovně je zjišťován typ vzoru a průběh linií, díky čemuž je možné vyloučit identitu. Je nutné určit, o jakou část papilárního terénu se jedná, dále orientaci vzoru a lokalizaci jeho jádra. Na základě počtu linií protínajících úsečku mezi *triradiem* a jádrem vzoru je stanovována velikost vzoru. Ve fázi zkoumání detailů

---

¹⁴² STRAUS, Jiří a Viktor PORADA. *Kriminalistická daktyloskopie*. Op. cit., s. 49.

¹⁴³ SVOBODA, Ivo a kol. *Kriminalistika*. Op. cit., s. 59-62.

¹⁴⁴ STRAUS, Jiří a Viktor PORADA. *Kriminalistická daktyloskopie*. Op. cit., s. 91.

¹⁴⁵ SVOBODA, Ivo a kol. *Kriminalistika*. Op. cit., s. 59-62.

¹⁴⁶ *Tamtéž*.

¹⁴⁷ *Tamtéž*.

druhé úrovně jsou předmětem hodnocení tvar a lokalizace markantů, což umožňuje individuálně identifikovat objekt. Hodnocení detailů třetí úrovně představuje popis jednotlivých lišt, kterými rozumíme vyvýšené části papilárního terénu. Množství informací zjištěných během této fáze se odvíjí od kvality dané stopy, se kterou souvisí viditelnost a zkoumatelnost jednotlivých prvků (např. potních pórů). Závěrem této fáze je rozhodnutí, zda je hodnocená stopa vhodná k provedení kriminalistické daktyloskopické analýzy.¹⁴⁸

Následuje fáze, ve které je expertem provedena komparace vlastností zkoumané stopy s vlastnostmi porovnávacího otisku. Porovnávacím materiálem mohou být otisky v daktyloskopických sbírkách, otisky osob se známou identitou nebo například kontrolní otisky určité osoby.¹⁴⁹

V České republice platí pravidlo, dle kterého musí mít dva porovnávané otisky minimálně 10 shodných znaků, aby mohl být vysloven závěr, že oba otisky pochází od téže osoby a je vyloučeno, aby danou daktyloskopickou stopu vytvořila jiná osoba. V případě negativního závěru je stanoveno, že otisk nebyl vytvořen danou osobou.¹⁵⁰

4.2.2. Evidence daktyloskopických stop

Díky jedinečnosti, neopakovatelnosti, relativní neměnnosti a neodstranitelnosti papilárních linií bylo možné vytvořit evidence daktyloskopických otisků, tzv. daktyloskopické sbírky. V daktyloskopických sbírkách můžeme nalézt tzv. daktyloskopické karty otisků prstů a dlaní známých pachatelů trestné činnosti. Obsahem této karty jsou základní údaje o pachateli a otisky jeho prstů a dlaní. Ve sbírkách jsou shromažďovány také stopy z neobjasněných trestných činů.¹⁵¹

V České republice se používá automatizovaný systém daktyloskopické identifikace osob (zkr. AFIS BIS). V rámci tohoto systému jsou v databázi uchovávány digitální verze daktyloskopických karet a automaticky dochází k porovnávání již uložených stop s nově vloženými. Ke dni 22.2.2023 činil počet daktyloskopických karet uložených v systému

---

¹⁴⁸ *Tamtéž*, s. 64-67.

¹⁴⁹ *Tamtéž*.

¹⁵⁰ *Tamtéž*.

¹⁵¹ *Tamtéž*.

783 028.¹⁵² Česká republika spolupracuje i s jinými státy, jelikož systém AFIS BIS umožňuje mezinárodní výměnu daktyloskopického identifikačního materiálu.¹⁵³

---

¹⁵² *Daktyloskopie – zveřejněné informace 2023*. Online. In: Policie.cz, *Op. cit.* [citováno 2024-03-23].

¹⁵³ SVOBODA, Ivo a kol. *Kriminalistika. Op. cit.*, s. 64-67.

5. Psychologické profilování

Psychologie je věda, která se zabývá chováním a prožíváním člověka. **Chování** můžeme charakterizovat jako z vnějšku popsatelné, pozorovatelné a měřitelné reakce člověka na situace a stimuly. Jeho základními úrovněmi jsou reflexy, reakce a jednání. Reflex je nejnižší úroveň chování a dochází k němu spontánně (např. orientačně pátrací reflex). Reakce je složitější úroveň chování, která je naučenou odpovědí na konkrétní situaci (např. aktivní obrana oběti, popírání viny pachatele). Nejvyšší úroveň chování, která je utvářena úmyslem jedince, je jednání. Pachatel aktivně koná a jím spáchaný skutek je nikoli reakcí na situaci, nýbrž akcí. **Prožívání** se skládá z psychických projevů (např. motivační), stavů (např. emocionální) a vlastností (např. agresivita).¹⁵⁴

5.1. Forenzní psychologie

Forenzní psychologie je jednou z aplikovaných psychologických disciplín. Psychologické poznatky jsou aplikovány v oblasti práva a mohou významně pomoci při vyšetřování trestné činnosti. Forenzní psychologie je aplikována nejen v oblasti profilování, ale také například u výslechů. Jednání a prožívání zkoumá prostřednictvím metod, mezi něž řadíme pozorování, experiment, explorační metody (dotazníky, rozhovory) a psychologickou analýzu produktů činnosti.¹⁵⁵

5.2. Psychologie osobnosti

U psychologického profilování jsou používány zejména poznatky z oblasti psychologie osobnosti. Forenzní psychologové se zabývají nejen osobností pachatele, ale také oběti.

5.2.1. Osobnost pachatele

U osobnosti pachatele se ptáme, jak jedinec dospívá k připravenosti jednat kriminálním způsobem a zda má specifické psychické vlastnosti, kterými by se výrazně odlišoval od nepachatele. Strukturální přístup kriminální psychologie se zaměřuje na vytváření typologických koncepcí. Po několik desetiletí byla řešena otázka, zda jsou mezi psychikou pachatele a psychikou normálního člověka zásadní odlišnosti. Porovnáme-li Lombrosovu teorii

---

¹⁵⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9, s. 9-11.

¹⁵⁵ *Tamtéž*, s. 11-17.

rozeného zločince a teorii tzv. *labelingu*¹⁵⁶, zjistíme, že existuje řada protichůdných názorů, a ač byla myšlenka absolutní odlišnosti pachatele od nepachatele označena za mýtus, dodnes neexistuje definitivní a stoprocentně správná odpověď na tuto otázku. Vybrané osobnostní předpoklady automaticky nemusí znamenat, že se z člověka stane pachatel, ale mohou zvyšovat pravděpodobnost, že se tento člověk dopustí kriminálního jednání. Jako nejrizikovější byla označena kombinace snížené úzkostnosti, zvýšené impulsivnosti a nezávislosti na odměně.¹⁵⁷

Dnes je pozornost věnována popisu osobnosti pachatele a rozčlenění pachatelů do skupin podle jednotlivých osobnostních typů. Základní koncepcí je typologie inspirovaná psychopatiologií, dle které existují pachatelé socializovaného, neurotického, psychopatického, mentálně nedostatečného a psychotického typu. **Socializovaný typ** je na první pohled normální člověk bez poruch chování, přičemž spáchaný skutek je většinou epizodického charakteru a může být například důsledkem těžší životní situace spojené se situačními tlaky. Tento člověk si je vědom špatnosti jednání, cítí výčitky a nebývá složité s ním během vyšetřování pracovat. V motivu a způsobu spáchání činu člověka **neurotického typu** se odráží neurotické poruchy.¹⁵⁸ Motivem pachatele jsou nevyřešené emocionální konflikty a pro způsob spáchání je typická neorganizovanost, zbrkllost a nepromyšlenost. S neurotickými typy se setkáváme nejčastěji u mladistvých, u kterých bývá spáchaný skutek spatřován jako forma protestu proti rodině. Během komunikace s neurotickým pachatelem se doporučuje vytvořit pozitivní atmosféru a vyjádřit porozumění. U pachatele **psychopatického typu** lze důvodně předpokládat, že na kriminální jednání měly značný vliv jeho osobnostní rysy. Tento člověk se svým chováním a prožíváním na první pohled výrazně odlišuje od zbytku společnosti, ale neznamená to, že by se každý psychopatický typ automaticky vydal cestou zločinu. Psychopatickému typu buď chybí vlastnost běžně se vyskytující u normálních lidí (např. absence vyšších citů), nebo se jeho vlastnost projevuje nezvykle intenzivním způsobem (např. přílišná výbušnost). Psychopatický typ člověka, který nerespektuje společenské a právní normy, se označuje jako sociopat. Hlavním specifikem této formy psychopatie je, že psychopatická osobnost byla z velké části utvářena sociálním prostředím. Sociopaté a kriminální psychopaté jsou jedněmi z nejproblémovějších pachatelů a pro kriminalisty je vyšetřování případu, ve kterém je pachatel psychopatického typu, nelehkým úkolem. **Mentálně nedostatečný typ** své skutky příliš nepromýšlí a pokud je při svých činech sexuálně motivován, často si vybírá inadekvátní objekty, jako jsou zvířata nebo děti. Z jeho vyjadřování je zřejmá mentální nedostatečnost, je ovlivnitelný, často opakuje

---

¹⁵⁶ *Labeling* je teorie, dle které je jediným rozdílem mezi jednáním pachatele a nepachatele skutečnost, že u pachatele je ono jednání označeno jako kriminální formálními institucemi sociální kontroly.

¹⁵⁷ *Tamtéž*, s. 59-66.

¹⁵⁸ Neurotickými poruchami mohou být např. depresivní ladění, hysterické reakce nebo zvýšená úzkostnost.

názory druhých a vyšetřovatelé musí být obezřetní, protože pro tento typ nebývá výjimečně nepravdivé poskytování informací či sebezpriznání. Člověk **psychotického typu** trpí tzv. psychózou, což je nejtěžší duševní onemocnění. Jím spáchané skutky bývají násilného charakteru a často se jeví jako zvrácené, nepochopitelné, extrémně brutální a bizarní. Šance na získání věrohodné výpovědi je sice malá, ale nikoli zcela nemožná.¹⁵⁹

Celkově by se tedy dalo říct, že osobnost pachatele ovlivňuje celkovou podobu trestné činnosti. Jak již bylo zmíněno v kapitole o kriminalistické charakteristice trestného činu, osobnost pachatele se promítá ve všech jejích znacích, zejména pak ve způsobu páčání. Právě díky tomu mohou odborníci na základě doposud zjištěných poznatků o osobnosti pachatele vyvodit závěry o možném pachateli a vyšetřovatelům to velice usnadňuje práci, neboť mohou vytvořit kriminalistické verze.

5.2.2. Osobnost oběti

Důležitou otázkou, kterou si pokládá viktimologie¹⁶⁰, je to, jakou roli hraje oběť v motivaci pachatele. Předmětem zkoumání jsou také tzv. viktimogenní situace, což jsou časové a místní podmínky, se kterými se pojí vyšší riziko ohrožení. Významným faktorem může být například to, že se v blízkosti místa nachází velká aglomerace s levnými obecními byty, které obývá velké množství nezaměstnaných a svobodných mužů, nebo se jedná o oblast bez sousedských vztahů a vazeb. Na základě těchto poznatků jsou vypracovávána doporučení a preventivní opatření snižující pravděpodobnost toho, že se člověk stane obětí trestné činnosti.¹⁶¹

Psychologie oběti se zaměřuje zejména na individuální zvláštnosti člověka, na základě čehož byly vymezeny tři skupiny viktimogenních faktorů, a to sociální, osobnostní a behaviorální. Mezi sociální faktory řadíme profesi, sociální vrstvu nebo například sociální patologii v rodině. Osobnostní faktory, což jsou konstelace osobnostních vlastností, zvyšují riziko pro konkrétní typ trestné činnosti. Člověk může zvýšit riziko také svým chováním, např. pokud bude vyhledávat viktimogenní lokality nebo bude jednat provokativně, což souhrnně označujeme jako behaviorální viktimogenní faktory.¹⁶²

---

¹⁵⁹ *Tamtéž.*

¹⁶⁰ Viktimologie je nauka o obětech.

¹⁶¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie. Op. cit.*, s. 97-99.

¹⁶² *Tamtéž.*

5.3. Psychologické profilování

5.3.1. Obecně

Psychologické profilování je *systematickým vyhodnocením všech dostupných informací o případu, které jsou použity k podrobné psychologické rekonstrukci chování pachatele. Z rozboru chování se pak podle určitých interpretačních pravidel a s využitím určitých teorií a modelů vysuzuje pravděpodobný portrét (profil) pachatele.*¹⁶³

Psychologické profilování se začalo rozvíjet v druhé polovině minulého století na území Spojených států amerických. V té době vzrostl počet případů, v nichž pachatel útočil na jemu neznámou oběť pro své zvrhlé sklony, čímž došlo ke značnému snížení jejich objasněnosti. Proto bylo nezbytné přizpůsobit těmto nevztahovým deliktům, které vyžadují odlišné detektivní uvažování než delikty vztahové, vyšetřovací metody a techniky. Právě psychologické profilování se na území USA stalo hlavním předmětem bádání a v 80. a 90. letech minulého století bylo běžnou součástí vyšetřovací praxe. Tento fenomén zaujal i širokou veřejnost a pro pachatele útočící na neznámé oběti se vžil pojem *Psycho-Killer*.¹⁶⁴

5.3.2. Modely psychologického profilování

Prvním celosvětově uznávaným přístupem je americká škola analýzy trestného činu FBI, jejímž dílem je tzv. deduktivní metoda. Pro tuto metodu jsou kruciální schopnosti odborníka z oboru psychologie, který na základě nalezených forenzních důkazů rozpoznává vzorce chování pachatele s důrazem na jeho motivaci. Výsledkem je vytvoření pravděpodobného portréту pachatele a analýza případu je statisticky zpracována a zanesena do evidence objasněných a neobjasněných závažných trestných činů. Jak již bylo v předchozích kapitolách zmíněno, motiv pachatele se vyznačuje tzv. perseverancí, díky čemuž může dojít k propojení vyšetřovaného případu s některým z případů v evidenci. Americký model přinesl také klasifikaci pachatelů trestného činu vraždy dle stupně organizovanosti na organizované a neorganizované. Vliv organizovanosti na celkový průběh trestného činu je popsán v předchozí kapitole pojednávající o kriminalistické charakteristice trestného činu.¹⁶⁵

S jiným přístupem přišla britská škola investigativní psychologie. Na základě poznatků empirické a vědecké psychologie vypracovala metodu tzv. geografického profilování, dle které si pachatel místa činu nevybírání zcela náhodně a velice často existují významné souvislosti

---

¹⁶³ *Tamtéž*, s. 391.

¹⁶⁴ *Tamtéž*, s. 390.

¹⁶⁵ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti*. Op. cit., s. 20-25.

mezi místem spáchání činu a bydlištěm pachatele.¹⁶⁶ Tato metoda je postavena na tom, že se lidé v každodenním životě řídí vzorci a vytvářejí si mentální mapy svého okolí, které vychází ze zkušeností a znalostí umístění věcí potřebných ke každodennímu životu (škola, práce, potraviny, doprava atd.). Vzorce jsou vytvářeny tak, že se lidé na místa a z míst, kde se nacházejí tyto potřebné věci, vydávají a vracejí nejsnadnějšími a nejkratšími cestami. I pachatelé mají mentální mapy a při volbě místa činu nebo místa následného ukrytí mrtvoly zohledňují například pohodlí a snadnost přístupu nebo útěku z a do jejich bydliště. Z tohoto důvodu lze usuzovat, že bydliště pachatele je kruciální součástí jeho mentální mapy.¹⁶⁷ Bylo zjištěno, že první činy série bývají páčány v tzv. rozumné vzdálenosti od místa bydliště pachatele. Nezkušený pachatel volí místo, které zná a které se nachází v relativní blízkosti místa jeho bydliště, díky čemuž se cítí komfortně a může se rychle vrátit na svou základnu. Jelikož ale nechce, aby se v okolí místa činu střetl s někým známým, nemůže se jednat o lokalitu v bezprostřední blízkosti základny. S přibývajícimi činy roste pachatelovo sebevědomí a s ním dochází k rozšiřování okruhu páčání činů. Dalšími studii však bylo zjištěno, že určité typy sériových vrahů se po nějaké době začnou opět vracet, a proto byla vypracována tzv. kruhová hypotéza. Dle této teorie je kruciální zjistit dvě vzájemně nejvzdálenější místa činu, která tvoří průměr kruhu, v jehož středu by se měla nacházet základna pachatele. Jelikož však tato metoda není příliš efektivní, převažuje aplikace amerického modelu psychologického profilování.¹⁶⁸

5.4. Psychologické profilování v České republice

Na našem území bylo psychologické profilování poprvé zmíněno v roce 1930 Josefem Šejnohou. Ve své knize *Kriminální psychologie* vyjádřil názor, že vyšetřovatel by měl mít znalosti o materiální stránce trestného činu a rozumět motivu pachatele. Následný politický vývoj výzkum v této oblasti pozastavil a k dalšímu rozmachu došlo až v 80. letech minulého století. Vědci se v té době soustředili nejen na samotnou definici psychologického profilování, ale rovněž na tvorbu teoretických základů, na nichž by bylo možné ono profilování postavit. V 90. letech bylo české zkoumání psychologického profilování obohaceno o poznatky americké a britské školy.¹⁶⁹

---

¹⁶⁶ *Tamtéž.*

¹⁶⁷ KERR, Gordon. *Mapping the Trail of a Crime: How Experts Use Geographic Profiling to Solve the World's Most Notorious Cases*. New York: Reader's Digest Association, 2011. ISBN 978-1-60652-328-5, s. 7-8.

¹⁶⁸ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. *Op. cit.*, s. 20-25.

¹⁶⁹ POLIŠENSKÁ, Veronika Anna. *Profilování pachatelů trestných činů*. Online. In: mvcr.cz. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/profilovani-pachatelu-trestnych-cinu.aspx> [citováno 2024-05-23].

Psychologické profilování bylo použito při vyšetřování série případů spáchaných Jiřím Strakou alias spartakiádním vrahem. Jednalo se o teprve 16letého pachatele, který se v roce 1985 dopustil celkem 11 sexuálně motivovaných útoků. Zaměřoval se na mladé ženy a jeho činy se vyznačovaly značnou mírou brutality a agrese. Ve 3 případech oběti útok nepřežily, přičemž se Straka na některá místa činu následně vrátil a těla obětí zohavil. Se zvyšujícím počtem spáchaných činů vzrůstala míra použité brutality a agrese. V rámci vyšetřování byl vypracován psychologický profil možného pachatele. Díky svědectvím přeživších obětí a vytrvalé práci vyšetřovatelů byl Straka ještě téhož roku dopaden. Následná psychiatrická vyšetření odhalila Strakovu vysokou inteligenci, sklony k sadismu a nekrosadismu, absolutní amorálnost a absenci citů. Byl shledán asociálním a agresivním psychopatem. Výše zmíněný psychologický profil byl téměř totožný s popisem Strakovy osobnosti. Jednou z mála odchylek bylo to, že profil předpokládal věk okolo 25 let. Jelikož Straka činy spáchal jako mladistvý, byl mu uložen trest odnětí svobody ve výši 10 let¹⁷⁰ a ochranné psychiatricko-sexuologické léčení. V roce 1994 byl díky amnestii propuštěn o rok dříve, umístěn do psychiatrické léčebny a kastrován. V roce 2004 byl propuštěn na svobodu, protože dle názoru odborníků již pro společnost nepředstavoval riziko. Není známo, že by Straka v trestné činnosti pokračoval. Dnes žije ve Velkých Losinách pod příjmením Novák, jelikož si své původní příjmení nechal změnit.¹⁷¹

S ohledem na kriminalistickou charakteristiku vraždy se sexuálním motivem je metoda psychologického profilování jistě upotřebitelná. Míra společenské škodlivosti tohoto činu je vysoká a stejně tak i riziko recidivy. Proto věřím, že by se vyšetřovatelé měli snažit o využití všech dostupných metod včetně profilování, které může v řadě případů pomoci s vytvářením kriminalistických verzí. Po vzoru Spojených států amerických je tato metoda na našem území rovněž zkoumána a využívána, avšak v mnohem menší míře. Jsem toho názoru, že je to způsobeno nejen kulturními a společenskými rozdíly a mnohem nižším výskytem případů, ve kterých by bylo profilování upotřebitelné, ale také jistým konzervativním, možná až skeptickým přístupem, který v České republice vyšetřovací orgány mohou mít. Psychologické profilování může být pro vyšetřování sexuálně motivovaných vražd přínosem, zároveň jsem však přesvědčena, že jej nelze přeceňovat a má i své limity. Vytvořené profily musíme brát spíše jako pomocná vodítka než se spoléhat na to, že díky nim objasníme případ.

---

¹⁷⁰ V roce 1985 byl tento trest nejvyšším možným trestem pro mladistvé pachatele.

¹⁷¹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti*. Op. cit., s. 414-415.

5.5. Psychologická pitva

Specifickou metodou rekonstrukce psychologického profilu je tzv. psychologická pitva, která spočívá v osobnostním psychologickém rozboru mrtvé osoby. Je vycházeno zejména z informací získaných ohledáním mrtvoly, osobních dokumentů a informací poskytnutých osobami blízkými a dalšími osobami, které byly s mrtvou osobou krátce před smrtí v kontaktu. Oproti psychologickému profilování je identita osoby, jejíž profil je zpracováván, známa hned od začátku. Psychologická pitva je využívána v souvislosti s objasňováním nejasné příčiny smrti, přičemž jejím cílem je získání představy o tom, co se v mysli oběti před smrtí odehrávalo. Výsledný profil by měl vyšetřovatelům přiblížit okolnosti, za kterých k úmrtí došlo, a také určit či vyloučit cizí zavinění.¹⁷²

---

¹⁷² KUBÍK, Ondrej. *Investigatívna psychológia: súčasné teoretické a praktické problémy vyšetovania z pohľadu kriminálnej a vyšetrovacej psychológie*. 2. doplnené a prepracované vydanie. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-571-0037-9, s. 63-66.

6. Kazuistika

6.1. První česká vražda objasněná pomocí analýzy DNA

Prvním českým případem, který byl objasněn díky metodě analýzy DNA, byla vražda studentky Pedagogické fakulty brněnské Masarykovy univerzity, ke které došlo v červnu 1990. Devatenáctiletá Jana Krkošková byla neznámým pachatelem přepadena na školních toaletách. Její prosby a pláč nikdo neslyšel, neboť k útoku došlo v ranních hodinách a byl již konec semestru. Pachatel k útoku užil nůž a na těle Jany bylo nalezeno celkem 31 bodných ran, z nichž se nejvíce nacházelo na genitáliích a konečniku. Jednoho z kriminalistů zaujaly drobné stříkance krve na kachličkách. Vzhled této krevní stopy napovídal tomu, že si krev někdo odklepl z ruky. Vyvstala vyšetřovací verze, dle které si pachatel při útoku sám poranil ruku, a proto byla krevní stopa zajištěna. Jelikož zvědavost veřejnosti před příjezdem kriminalistů způsobila kontaminaci většiny stop, stala se krevní stopa na kachličkách jednou z mála upotřebitelných.

Místo činu nasvědčovalo, že se jedná o vraždu se sexuálním motivem. Jeden z kriminalistů si vzpomněl na recidivistu Milana Lubase. Lubas byl již v roce 1981 ve svých 17 letech odsouzen za trestné činy znásilnění a krádeže k trestu odnětí svobody v délce trvání 2,5 roku. Po svém propuštění napadl ženu a pořežal ji, za což byl znovu odsouzen k trestu odnětí svobody v délce trvání 6,5 roku. V důsledku amnestie mu byl v roce 1990 zbytek trestu prominut. Vzhledem k použité zbraně a sexuálnímu motivu Lubasových předchozích skutků se *modus operandi* velmi podobal tomu z případu vraždy Jany.

Den po vraždě došlo k zadržení Lubase. Správnému tipu kriminalisty nasvědčovala jeho obvázaná ruka. Při domovní prohlídce byl nalezen hrnec na vyvařování prádla a v něm namočené džíny a ponožky se skvrnami od krve. I přesto se Lubas odmítal přiznat a všechny verze vyvracel. Tvrdil, že si zranění ruky přivodil sám na stavbě, což následně znalci z oboru zdravotnictví s jistotou vyvrátili. Poté změnil výpověď s tím, že ho přepadli neznámí muži, avšak nebyl schopný říct kde, a následně již nevyprávěl vůbec.

Lubasovi byl odebrán vzorek krve, ale bohužel se zjistilo, že má stejnou krevní skupinu jako oběť. Jeho obhájce žádal o okamžité propuštění z vazby a zastavení trestního stíhání. Kriminalisté byli v koncích. Posledním zábleskem naděje byla analýza DNA, která byla poprvé užitá před 3 roky v Anglii. Obrátili se proto na Vladimíra Feráka z pracoviště katedry genetiky a molekulární chemie Přírodovědecké fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě. Po 3 měsících byl zhotoven znalecký posudek, který potvrdil, že krev na kachličkách patří Lubasovi a krev nalezená ve vyvařovacím hrnci oběti. Lubas byl odsouzen k trestu odnětí

svobody v délce trvání 23 let, a stal se tak prvním českým vrahem usvědčeným analýzou DNA. Ke svému činu se nikdy nepřiznal a dne 4.2.1993 spáchal v cele sebevraždu.¹⁷³

6.2. Sexuálně motivovaná vražda – motiv zbavení se svědka

V létě roku 2002 bylo v Záměli na Rychnovsku vyhlášeno pátrání po 19leté Lence, která se nevrátila předchozího dne domů. Pohřešování nahlásili její rodiče a jelikož byla spolehlivá a nikdy předtím se nestalo, že by odešla z domova na delší dobu bez ohlášení, dospěli policisté k závěru, že se Lenka mohla stát obětí trestného činu.

Posledním místem, kde byla Lenka spatřena, byla místní restaurace. Večer trávila se dvěma místními mladíky, na které se policie zaměřila. Mladíci byli vyslechnuti a tvrdili, že se po odchodu z restaurace všichni rozešli. V jejich výpovědích však byly odchylky, a proto se stali podezřelými. Jednomu z mladíků, který se jmenoval Ladislav Mazura, zavolala v přítomnosti policistů Lenka, nicméně hovor byl rychle přerušen, aniž by někdo něco řekl, a od té chvíle byl telefon nedostupný. Druhému mladíkovi přišla na telefon zpráva od Lenky, dle které odjela do Hradce Králové. Bylo podezřelé, že se Lenka ozvala dvěma relativně cizím lidem a nikoli své rodině, se kterou měla velice dobré vztahy.

Šetřením bylo zjištěno, že se Mazura v minulosti dopouštěl domácího násilí proti své manželce. Byl shledán násilnickým typem a stal se hlavním podezřelým. S ohledem na nově zjištěné informace byl Mazura opět předvolán k výslechu. Výslech trval od ranních hodin až do noci. Mazura byl klidný, na všechny otázky měl odpověď a působil jistým dojmem.

Kolem desáté hodiny večer však přišel s novou verzí, kterou poté ještě několikrát pozměnil. Po odchodu z restaurace se dle jeho slov vydali s Lenkou k němu domů a následně odjeli autem do nedaleké Sopotnice, kde mezi nimi došlo na tamějším tábořišti ke konsenzuálnímu pohlavnímu styku. Poté se pohádali, Mazura Lenku udeřil, následkem čehož upadla na zem a uhodila se o kámen do hlavy. Jelikož přestala jevit známky života, Mazura zpanikařil a tělo ukryl v nedalekém lese. Na základě Mazurova popisu bylo na označeném místě opravdu nalezeno vysvlečené tělo Lenky.

Během pitvy bylo potvrzeno, že se na hlavě oběti vyskytovala tržně zhmožděná rána, která mohla vzniknout způsobem, který popsal Mazura. Dále byly nalezeny známky rdoušení, ale sexuální násilí nebylo prokázáno. Co však kriminalisty překvapilo, byl nález tekutiny a jehličí v dýchacích cestách a v žaludku. Z toho se dalo usuzovat, že Lenka v lese ještě žila a příčinou smrti bylo zadušení vdechnutím cizorodých hmot. S ohledem na nesrovnalosti

---

¹⁷³ PROŠKOVÁ, Denisa. *Od Babinského po Kajínka: 13 velkých kriminálních případů*. Praha: Knižní klub, 2013. ISBN 978-80-242-3951-4, s. 179-186.

v Mazurově výpovědi byla provedena prověrka výpovědi v Sopotnici. Na Mazurou označeném místě se nacházely pouze listnaté stromy, nikoli jehličnaté.

Nakonec Mazura vypověděl, že v onen večer v restauraci v Záměli potkal svého kamaráda a Lenku, kterou znal od vidění. Po odchodu z restaurace se všichni tři rozešli, avšak Mazura poté zavolal Lence, zda by nechtěla přijít k němu domů, s čímž souhlasila. Následně nabídl Lence odvoz domů, ale nakonec dojeli do Sopotnice, kde došlo ke konsenzuálnímu pohlavnímu styku. Lenka styk přerušila a chtěla odejít, což Mazuru rozčílilo a křížovým klíčem na kola Lenku udeřil do spánku. Lenka zůstala nehybně ležet a Mazura přemýšlel, jak utají spáchaný čin. Lenku umístil do kufru svého automobilu, vrátil se domů pro vhodné náradí a odjel do lesa. V tu chvíli zmatkoval a hledal vhodné místo pro ukrytí těla. Po vytáhnutí Lenky z kufru se však ukázalo, že ještě žije. Prosila Mazuru, aby ji nechal být, ten však zpanikařil a utopil ji v kaluži vody. Na rozdíl od prvního jednání, ke kterému došlo na tábořišti a které by se mohlo jevit jako zmatkovité, byl tento následný akt motivovaný zbavením se nepohodlného svědka chladnokrevným a promyšleným jednáním. Bylo zjištěno, že SMS kamarádovi neposlala Lenka, ale Mazura.

Soudní znalci vyloučili sexuální deviaci a Mazura byl označen jako labilní jedinec se sníženým sebeovládáním v zátěžové situaci, kterou byly problémy v manželství. V inkriminovaný večer se ocitl pod tlakem a posilněn alkoholem se chopil příležitosti. Jelikož v té době byly tresty za spáchání trestného činu vraždy mírnější, byl mu uložen pouze 14letý trest odnětí svobody, který byl odůvodněn kooperací s kriminalisty.

Osobně se mi uložený trest jeví jako nepřiměřený, jelikož se jednalo o chladnokrevný, brutální a promyšlený čin, který navíc neblaze ovlivnil životy dalších lidí. Matka Lenky se nedokázala se ztrátou dcery vyrovnat a spáchala sebevraždu. Nejen s ohledem na množství zničených životů mi proto 14 let připadá jako výsměch. Dnešní právní úprava je již naštěstí přísnější. Pokud by byl popisovaný skutek spáchán dnes, hrozilo by pachateli 15 až 20 let odnětí svobody nebo výjimečný trest, s ohledem na surový a trýznivý způsob spáchání a zároveň snahu zakrýt jiný trestný čin [§ 140 odst. 3 písm. i) a j) TZ].¹⁷⁴

---

¹⁷⁴ *Legandy kriminalistiky*. 1. řada. 7. díl. Vražda nadvakrát [epizoda dokumentárního seriálu]. ČT1. 8.12.2023. [citováno 2024-04-10].

6.3. Sexuálně motivovaná vražda – sexuální deviant

Dne 1.1.1991 byla v areálu jedné ze základních škol ve Frýdku-Místku nalezena mrtvola mladé ženy. Byla částečně vysvlečena, na celém těle včetně intimních míst byla nalezena mnohačetná poranění a vše nasvědčovalo tomu, že se jedná o vraždu se sexuálním motivem.

Na místě činu byla nalezena kabelka oběti, ve které se mimo jiné nacházely její doklady, a bylo zjištěno, že se jedná o rozvedenou matku dvou malých dětí. Dle výpovědi jejích přátel s nimi strávila předchozí večer silvestrovskými oslavami v Ostravě a kolem desáté hodiny večerní je opustila. Aby si kriminalisté mohli zodpovědět otázku, jak se žena dostala do Frýdku-Místku, požádali o pomoc média. Přihlásili se dva řidiči, kteří vypověděli, že ji v inkriminovaný večer odvezli ke kulturnímu domu ve Frýdku-Místku, kde probíhaly oslavy příchodu nového roku. Na této akci byla žena naposledy spatřena živá.

Pitvou bylo zjištěno, že terčem násilí byla zejména oblast obličeje a krku, dále to, že bodnořezná zranění byla způsobena nejspíše skleněnou lahví a rovněž byly nalezeny stopy po škrčení. V pochvě oběti se nacházel objekt, který vypadal jako malá kovová kruhová zátka. Balistickou expertizou bylo zjištěno, že se jedná o zátku petardy. Na vnitřních orgánech oběti byly nalezeny zplodiny hoření.

Kriminalisté vypátrali a vyslechli mladíka Antonína Marčíka, který dle svědectví návštěvníků silvestrovské zábavy ve Frýdku-Místku pouštěl přímo v sále kulturního domu petardy. Několik svědků vypovědělo, že právě v jeho doprovodu oběť odcházela z akce. Šetření přineslo informace o tom, že se v minulosti dopustil celkem 4 sexuálních útoků proti ženám, přičemž jednou z obětí byla teprve 9letá dívka. *Modem operandi* byl tehdy nůž a Marčík byl soudními znalci shledán vysoce nebezpečným sexuálním sadistou, v důsledku čehož mu byla kromě trestu odnětí svobody uložena také ochranná léčba. Stejně jako v případech výše zmíněných vrahů Gančarčíka a Lubase byl v roce 1990 v důsledku amnestie propuštěn.

Jelikož Marčík zmizel neznámo kam, bylo po něm vyhlášeno pátrání a byla opět využita pomoc médií. Po týdnu byl nalezen v hotelovém pokoji s podřezanými žilami, přičemž tento pokus o sebevraždu přežil a následně se začal doznávat ke spáchanému skutku.

Během rekonstrukce trestného činu popsal průběh celé události. Oběť uhodil do hlavy lahví vína, střepy jí prořízl hrdlo, škrtil ji šátkem, vysvlékl ji a následně manipuloval s petardou v oblasti genitálií. Oběť po celou dobu útoku žila. Ke znásilnění nedošlo.

Dle psychiatricko-sexuálního posudku byla oběť představitelkou ženského pohlaví, ke kterému měl Marčík komplikovaný vztah. Spouštěčem byl v ten večer zejména alkohol. Byl mu uložen trest odnětí svobody v délce trvání 15 let, kastrace a následná ústavní léčba.¹⁷⁵

Ač se *modus operandi* Marčíka spočívající v umístění a následném odpálení petardy v oblasti pohlavních orgánů jeví jako naprosto výjimečný, nejedná se o ojedinělý případ. V říjnu 2023 došlo v Kozlancech na Plzeňsku k pokusu vraždy, přičemž pachatel zasunul do vagíny oběti petardu, kterou následně odpálil. Pachatelem byl shledán manžel oběti a jelikož byl způsob útoku označen jako zvlášť surový, hrozí mu trest odnětí svobody ve výši až 20 let nebo výjimečný trest.¹⁷⁶

6.4. Sexuálně motivovaná vražda – oběť žena bez domova

Dne 14.11.2007 byla v opuštěném nádražním domku v Nezamyslicích na Olomoucku nalezena mrtvola ženy. Rozbité okno indikovalo, že pachatel do objektu vstoupil za použití násilí. Oběť byla identifikována jako 50letá Dagmar, která byla osobou bez domova pobývajícím v onom domku. Oběť byla oděna pouze do spodního prádla, měla zdevastovaný obličej, na těle stopy po kousnutí a na genitáliích se nacházely oděrky, a proto byla vytyčena verze, že se jedná o případ sexuálně motivované vraždy.

Týden po nálezů byly v příkopě u nedaleké vesnice nalezeny doklady oběti. Soudně lékařský posudek přinesl zjištění, že oběť měla tříštivé zlomeniny, zlomená žebra, bylo potvrzeno znásilnění a příčinou smrti bylo udušení po vdechnutí krve. Na těle oběti byla nalezena biologická stopa – ejakulát. Byly zajištěny DNA profily 70 mužů vyskytujících se v okolí železniční trati vedoucí z Olomouce do Přerova, přičemž byli prověřováni jak muži bez domova, tak také zaměstnanci Českých drah a cestující vystupující v Nezamyslicích. Nebyla však zjištěna žádná shoda.

V roce 2008 při procházení písemností nalezených v nádražním domku kriminalisté objevili dokument o pořizování elektrospotřebičů na úvěr a jako kontakt byl uváděn Jan H. Ten přiznal, že Dagmar byla „bílým koněm“, zároveň ale sdělil důležitou informaci o tom, že zaslechl skupinu dělníků bavící se o tom, že pachatelem vraždy je slovenský dělník Pohlodko. Pohlodko měl jednovaječné dvojče, které kriminalisté vyslechli. Od něho se dozvěděli, že je dělník Pohlodko ve výkonu vazby za loupežné přepadení ženy, které původně zamýšlel ukrást

---

¹⁷⁵ *Legenda kriminalistiky*. 2. řada. 3. díl. Novoroční vražda [epizoda dokumentárního seriálu]. ČT1. 21.8.2023. [citováno 2024-04-10].

¹⁷⁶ *Za výbuch petardy ve vagině hrozí muži až výjimečný trest, byl to pokus o vraždu*. Online. In: idnes.cz. Dostupné z: https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/petarda-vagina-ubytovna-kozlany-obvineni-pokus-o-vrazdu-ukrajinec.A231017_101554_plzen-zpravy_pp. [citováno 2024-06-10].

kabelku, nicméně tento původně zjištěný motiv se změnil na sexuální, ženu bil a osahával. Následně zajištěný DNA profil Pohlodka se shodoval s biologickou stopou zajištěnou na místě činu.

Pohlodko vypověděl, že v Nezamyslicích na podzim roku 2007 vykonával dělnické práce, přičemž pobýval u svých příbuzných. Po hádce se svou tetou se opil a jelikož tyto dva faktory vyústily v sexuální vzrušení, vydal se za Dagmar. I během prověrky výpovědi, kde Pohlodko popisoval spáchaný skutek, bylo zřejmé, že vzpomínky na onu noc ho těší a uspokojují. Během psychiatricko-sexuálního vyšetření byla nejvyšší míra vzrušení zachycena během promítání fotografií svázaných a mrtvých žen. Znalci učinili závěr, že Pohlodko je sexuálním deviantem, šance na jeho resocializaci je nulová a byl mu uložen trest odnětí svobody v délce trvání 17 let a následné ochranné léčení v zabezpečovací detenci.¹⁷⁷

6.5. Sexuálně motivovaná vražda – oběť živící se prostitucí

Dne 22.7.2002 byla v lesíku v okrese Praha-západ na lesní cestě 200 metrů od silnice nalezena mrtvola ženy. Byla vysvlečena do naha, tělo bylo zohavené bodnořeznými zraněními a pohmožděninami, jevílo známky po škrčení a na základě kriminalistických stop byla vytyčena verze, že se jedná o sexuálně motivovanou vraždu, přičemž pachatelem je sexuální sadista, který si páchání skutku užíval. Místem činu byl úsek lesní cesty o délce 100 metrů, přičemž zde byly nalezeny krevní stopy, vyražené zuby a další stopy nasvědčující útěk oběti. Na těle byly nalezeny stopy po přejetí autem.

Jelikož nebyly nalezeny doklady oběti, jediným vodítkem se stalo tetování a podoba oběti. Policie ČR se obrátila s žádostí o pomoc na média. Oběť byla nakonec ztotožněna na základě otisků prstů, jelikož se v minulosti dopustila trestné činnosti a její daktyloskopický profil byl uložen v systému AFIS. Obětí byla Ludmila B., která se v Praze živila prostitucí. Jako nejpravděpodobnější se jevila verze, dle které oběť svého vraha potkala při výkonu své profese a pachatel si ji vybral náhodně, což potvrdil také soudní znalec. Sadisté si tyto typy obětí volí z toho důvodu, že své netradiční sexuální praktiky v běžném životě a vztazích nemohou aplikovat.

Kriminalisté vyslechli kolegyně oběti. Jedna z nich vypověděla, že v onen večer viděla Ludmilu postávat na jejím obvyklém místě v Myslíkově ulici. Následně Ludmila nasedla k nějakému muži do auta a odjela neznámo kam. Tento muž dle slov jiné svědkyně předtím

---

¹⁷⁷ *Legendy kriminalistiky*. 2. řada. 9. díl. Vražda v nádražním domku [epizoda dokumentárního seriálu]. ČT1. 16.9.2023. [citováno 2024-04-10].

postával nějakou dobu opodál, následně přišel za Ludmilou a vysokým hlasem, který zněl spíše jako hlas malého chlapce, jí pravil: „Mám to rád zepředu i zezadu.“

Po celou dobu vyšetřování Ludmiliny kolegyně ochotně spolupracovaly, jelikož chtěly, aby byl pachatel dopaden, a navíc se obávaly o své vlastní životy. Několik žen si vzpomnělo na zákazníka, který požadoval neobvyklé praktiky, choval se velice agresivně a měly z něho strach, a proto byl sestaven identikit. V okolí lesa, kde ke skutku došlo, byla již předtím zaznamenána napadení žen, které se živily prostitucí v Myslíkově ulici. Byl vypátrán 29letý Pavel S., který odpovídal popisu svědkyň. Rekognice z fotografií v případě napadení proběhla neúspěšně, a proto byl Pavel S. propuštěn. Jelikož se nepodařilo zjistit důkazy, na jejichž základě by bylo možné obvinít konkrétní osobu, byl případ odložen.

V lednu roku 2003 došlo k obnovení vyšetřování v rámci tzv. POMNÍKŮ. V Jihočeském kraji, odkud Pavel S. pocházel, byly vyslýchány ženy živící se prostitucí, které si na něho díky jeho sadomasochistickým praktikám dobře vzpomínaly, přičemž jeho agrese se vždy stupňovala. Byl zmapován pohyb telefonu Pavla S. ze dne 21.7.2002 a následně byla v Myslíkově ulici v letním podvečeru provedena rekognice *in natura* s utajenou svědkyní. Svědkyně, která byla kolegyní Ludmily, se skrývala pod kuklou. Když k ní přišel Pavel S., byla vyděšená a označila jej jako muže, se kterým viděla Ludmilu odjíždět. Rozpoznala ho na základě jeho klátivé chůze a přednesu věty: „Mám to rád zepředu i zezadu.“ Na základě tohoto důkazu byl další den Pavel S. obviněn z vraždy Ludmily. Vše nadále popíral a s kriminalisty nespupracoval. Jeho bývalé partnerky vypověděly, že vztah s Pavlem S. byl bez pohlavního styku. Pavel S. byl znalci označen za sexuálního devianta, u něhož je vysoce pravděpodobné, že bez léčby bude trestnou činností opakovat. Ač se nikdy nepřiznal, byl na základě řetězce nepřímých důkazů shledán Krajským soudem v Praze vinným, byl mu uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v délce trvání 14 let a následně mu byla uložena ústavní ochranná léčbu, což potvrdil i odvolací soud. Následně bylo ústavní ochranné léčení přehodnoceno na ambulantní a dnes je Pavel S. již na svobodě.¹⁷⁸

---

¹⁷⁸ *Legendy kriminalistiky*. 3. řada. 7. díl. Vražda prostitutky [epizoda dokumentárního seriálu]. ČT1. 25.10.2023. [citováno 2024-04-10].

7. „Transformační“ amnestie – dobro nebo zlo?

V některých výše zmíněných případech figurovali pachatelé, kteří byli již v minulosti odsouzeni a potrestáni odnětím svobody, avšak v důsledku amnestie z ledna roku 1990 jim byl zbytek trestu prominut. Tato tzv. „transformační“ amnestie byla počínem tehdejšího československého prezidenta Václava Havla. Ten již v prosinci předchozího roku vyhlásil amnestii týkající se vězňů odsouzených za politické trestné činy. Na rozdíl od ní se lednová „transformační“ amnestie vztahovala na nepolitické činy a byla odůvodněna tím, že během komunistického režimu docházelo k porušování zákona také v těchto nepolitických kauzách a ve srovnání s jinými zeměmi byly ukládány nepřiměřeně tvrdé tresty. Hlavním cílem byla přeměna „policejního“ státu na právní stát, jenž bude založen na demokratických hodnotách a ochraně lidských práv. Na jejím znění spolupracovali Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných a řada významných právníků (např. Pavel Rychetský, Dagmar Burešová, Otakar Motejl).¹⁷⁹

Co se týče úmyslně spáchaných trestných činů, byly dle článku II lednové amnestie prominuty nevykonané tresty odnětí svobody nebo jejich zbytky, které nepřevyšovaly dva roky, nebo ty, jež nepřevyšovaly tři roky u úhrnných a souhrnných trestů. Z ostatních trestů odnětí svobody nebo jejich zbytků byla prominuta z trestů uložených za úmyslné trestné činy jedna třetina (nejméně však dva roky) a z trestů úhrnných a souhrnných uložených za úmyslné trestné činy byla prominuta jedna třetina (nejméně však tři roky). Dle článku VI byly z obecné úpravy amnestie mimo jiné vyňaty trestné činy vraždy, znásilnění a pohlavního zneužívání, a dále také osoby odsouzené jako zvlášť nebezpeční recidivisté¹⁸⁰, přičemž v těchto případech prezident prominul jeden rok.¹⁸¹

Ve společnosti přetrvává názor, že amnestie má obecně za následek prudký nárůst kriminality, avšak výsledky výzkumů z 90. let minulého století vedených Institutem pro kriminologii a kriminální prevenci potvrdily, že vliv amnestie na kriminalitu není tak velký, jak by se zprvu možná mohlo zdát. Ke dni 31.12.1990 činil podíl amnestovaných na trestné činnosti 9 %. Z celkového počtu 183 vražd byli u 28 vražd vyšetřováni amnestovaní a z celkového počtu 722 znásilnění byli vyšetřováni u 82 případů. Zhruba v polovině těchto případů byli amnestovaní pravomocně odsouzeni, přičemž výzkum neobsahuje informace, za jaké trestné činy byli tito pachatelé předtím odsouzeni.¹⁸²

---

¹⁷⁹ BLAŠČÁK, Fedor, Petr FISCHER, Maroš HEČKO, Lenka MAREČKOVÁ, Alena MAREŠOVÁ, et al. *Amnestie: svoboda, jako tlustá čára za minulostí*. Praha: Slovart, 2019. ISBN 978-80-7529-846-1, s. 40-44.

¹⁸⁰ Těmi jsou pachatelé, kteří byli již pro závažné trestné činy třikrát ve výkonu trestu odnětí svobody.

¹⁸¹ Rozhodnutí prezidenta ČSSR č. 1/1990/1 Sb. ze dne 1. ledna 1990, o amnestii.

¹⁸² BLAŠČÁK, Fedor, Petr FISCHER, Maroš HEČKO, Lenka MAREČKOVÁ, Alena MAREŠOVÁ, et al. *Amnestie: svoboda, jako tlustá čára za minulostí*. *Op. cit.*, s. 132-149.

Pohled společnosti na Havlovu amnestii zkreslují média a bohužel i odborné zdroje. Všechny zdroje, ze kterých jsem v kapitole zabývající se kazuistikou čerpala, zmiňovaly v případě, kdy byl čin spáchán amnestovaným pachatelem, tuto informaci jako zásadní a svým způsobem pobuřující. I já sama jsem nabyla dojmu, že amnestie přinesla více škod než užitku, ale naštěstí jsem se díky psaní této kapitoly seznámila se statistikami a dalšími směrodatnými informacemi a sama jsem díky tomu mohla posoudit, zda je tento názor objektivní. Dle mého názoru byla „transformační“ amnestie nezbytným krokem k rekonstrukci našeho státu, jenž se po desítkách let nedemokratického režimu měl stát opět státem chránícím základní lidská práva a demokracii. To, že byl pachatel předčasně propuštěn v důsledku amnestie, sice je důležitou informací, ale interpretovala bych ji spíše tak, že se pachatel již dříve dopustil trestné činnosti a nikoli že nedošlo k dostatečné nápravě v důsledku zkrácení trestu.

Osobně si myslím, že na spáchání výše zmíněných skutků Gančarčíka, Lubase ani Marčíka nemělo vyhlášení amnestie vliv. Gančarčík se před vraždami v Klučově dopustil „pouze“ krádeží, a proto se nedalo z ničeho usuzovat, že by mohl po propuštění spáchat trojnásobnou sexuálně motivovanou vraždu. Lubas s Marčíkem byli jakožto nebezpeční recidivisté propuštěni předčasně s tím, že podstatnou část trestu vykonali a nemyslím si, že by ten jeden rok, o který jim byl trest zkrácen, sehrál klíčovou roli. Největší problém spatřuji v samotné recidivě sexuálních delikventů a v ne zcela efektivním systému její prevence. Doporučovala bych po vzoru Spojených států amerických zavést koncept registru sexuálních delikventů. Ten je sice nyní na našem území připravován, nicméně se bude týkat pouze dětských obětí, přičemž hlavní motivací je zabránit sexuálním delikventům pracovat s dětmi.¹⁸³ Je na zvážení, zda by nepomohlo zavedení registru, který by zahrnoval všechny pachatele sexuálně motivovaných trestných činů. Zavedení registru v rozsahu, ve kterém funguje ve Spojených státech amerických, je však sporné, neboť zveřejnění identity pachatele a neomezený přístup veřejnosti může přinést řadu problémů (např. ztížení resocializace pachatelů). V souvislosti s prevencí apeluji rovněž na důslednost lékařů podílejících se na ambulantní ochranné léčbě.

---

¹⁸³ *Registr sexuálních delikventů vůči dětem má zahrnout i dřívější pachatele.* Online. In: ceska-justice.cz. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/10/registr-sexualnich-delikventu-vuci-detem-ma-zahrnout-i-drivejsi-pachatele/>. [citováno 2024-06-10].

Závěr

Ze statistik a výzkumů vyplývá, že k sexuálně motivovaným vraždám dochází na našem území spíše výjimečně. To však neznamená, že by se jejich vyšetřování mělo podceňovat, neboť je zde velké riziko recidivy. Pachatelé jsou pro společnost vysoce nebezpeční a často útočí na oběti, ke kterým nemají žádný vztah, což komplikuje vyšetřování případů. Proto je důležité, aby měli vyšetřovatelé k dispozici postupy a metodiky, které umožní rychlé a efektivní vyšetřování daného případu.

Sexuálně motivovaná vražda je charakterizovaná řadou specifických znaků, které je nezbytné při jejím vyšetřování zohlednit, a to způsobem páčání, motivem, kriminální situací a osobnostními rysy pachatele a oběti.

Jak již ze samotného označení tohoto podtypu vraždy vyplývá, základním identifikačním znakem je sexuální motiv, a proto je nezbytné při vyšetřování kombinovat metodiku vyšetřování vražd s metodikou vyšetřování sexuálních trestných činů. To, že je u vraždy přítomen sexuální motiv, nutně neznamená, že pachatele uspokojil akt zabití. Mezi sexuálně motivované vraždy řadíme rovněž případy, kdy se pachatel po spáchání sexuálního trestného činu zbavuje svědka (např. vrah Mazura). Dalším znakem je způsob páčání (*modus operandi*), se kterým souvisí také způsob utajení činu. Díky perseveranci způsobu páčání je možné porovnat způsob páčání vyšetřovaného případu se způsoby páčání jiných případů evidovaných v tzv. *modus operandi* systému. Co se týče kriminální situace, bývají sexuálně motivované vraždy páčány zejména v noci, což potvrzuje i v práci zmíněná kazuistika, kdy jediným pachatelem útočícím ve dne byl Lubas. Pachatelem je nejčastěji muž ve věku do 30 let a obětí se nejčastěji stávají ženy a děti obojího pohlaví.

Pro vyšetřovatele je důležité znát specifika sexuálně motivované vraždy, neboť musí s ohledem na zvláštnosti tohoto trestného činu modifikovat obecnou metodiku vyšetřování vražd. Tyto znalosti jsou uplatňovány nejen při vytyčování verzí a jejich prověřování, ale také například během výslechu podezřelého, popřípadě obviněného. Jedním ze specifík sexuálně motivované vraždy je to, že kromě spolupráce se znalcem z oboru psychiatrie je rovněž spolupracováno se znalcem z oboru sexuologie.

Jelikož si pachatel většinou volí neznámou oběť, je okruh potenciálních podezřelých nesmírně široký. Pro kriminalisty jsou jedním z mála vodítek biologické stopy zajištěné na místě činu. Forenzní analýzou DNA získané z těchto stop může být vytvořen DNA profil umožňující individuální identifikaci pachatele nebo oběti. Tyto profily jsou v České republice evidovány v Národní databázi DNA. Význam forenzní genetiky pro vyšetřování sexuálně motivovaných vražd dokládají v práci zmíněné případy vrahů Gančarčíka, Lubase a Pohlodka.

Dalším významným oborem kriminalistické techniky je daktyloskopie, která, stejně jako forenzní genetika, může vést k individuální identifikaci pachatele. Případ zavražděné Ludmily, jež se živila prostitucí, ukazuje, že lze díky ní rovněž identifikovat oběť neznámé totožnosti.

S ohledem na výrazný vliv pachatelovy osobnosti na podobu spáchaného skutku je důležité zohledňovat psychologický aspekt tohoto trestného činu, což je úkolem forenzní psychologie. Na základě řady psychologických studií byli pachatelé roztríděni do kategorií, s nimiž se pojí určitá specifika, což napomáhá při vytváření kriminalistických verzí. Pachatele můžeme dělit například dle organizovanosti nebo *modu operandi*. V rámci forenzní psychologie vzniklo tzv. psychologické profilování, jehož výstupem jsou psychologické profily. Ty mohou být pro vyšetřovatele pomocnými vodítky zejména v případech, kdy pachatel útočil na neznámou oběť a je nezbytné zúžit okruh podezřelých. Existují dvě základní metody psychologického profilování, a to metoda deduktivní a metoda geografického profilování, přičemž je jako efektivnější označována metoda deduktivní. Psychologická stránka sexuálně motivované vraždy je přiblížena nejen ve speciální kapitole, ale zároveň provází i další části práce, a to zejména kapitoly týkající se kriminalistické charakteristiky a metodiky vyšetřování.

Během psaní kapitoly o kazuistice mě zaujalo, že poměrně velká část pachatelů byla před spácháním zmíněných činů propuštěna z výkonu trestu předčasně, a to v důsledku amnestie z ledna roku 1990. Jelikož jsem se chtěla vyvarovat předčasným závěrům, rozhodla jsem se do práce zařadit kapitolu o vlivu amnestie na zmíněné případy. Dospěla jsem k závěru, že je snazší vinit amnestii, ke které se velká část společnosti staví spíše skepticky, než se zamyslet nad skutečným problémem. Nápravě pachatelů by dle mého nepomohlo, kdyby jejich trest trval o rok déle. Se sexuálním motivem se pojí vysoká míra recidivy, a proto věřím, že spáchání činů mohl předejít například efektivní systém prevence. Životy obětem tento fakt sice nevrátí, ale spatřuji v něm impulz k tomu, abychom vypracovali systém prevence před sexuálními delikventy, přičemž se osobně klaním k zavedení evidence sexuálních delikventů a větší důslednosti při ochranné léčbě.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

- BECHYNKOVÁ, Lucie a Jan ŠTOČEK. *Vrah je v každém z nás*. Brno: CPress, 2023. ISBN 978-80-264-4495-4,
- BERAN, Michal. *Soudnělékařská identifikace*. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2106-7,
- BLAŠČÁK, Fedor, Petr FISCHER, Maroš HEČKO, Lenka MAREČKOVÁ, Alena MAREŠOVÁ, et al. *Amnestie: svoboda, jako tlustá čára za minulostí*. Praha: Slovart, 2019. ISBN 978-80-7529-846-1,
- BRUNOVÁ, Markéta. *Dokazování trestné činnosti: s využitím kriminalistických stop a identifikace*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2019. Eupress. ISBN 978-80-7408-196-5,
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9,
- DESET, Miloš, Adrián JALČ a Ivan ŠIMOVČEK. *Evidence of crimes against life and health*. Praha: Leges, 2019. Teoretik. ISBN 978-80-7502-417-6,
- DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4,
- FISHER, Barry A. J. a David R. FISHER. *Techniques of crime scene investigation*. 8th edition. London: Taylor & Francis Inc, 2012. ISBN 978-14-3981-005-7,
- KERR, Gordon. *Mapping the Trail of a Crime: How Experts Use Geographic Profiling to Solve the World's Most Notorious Cases*. New York: Reader's Digest Association, 2011. ISBN 978-1-60652-328-5,
- KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4,
- KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky. 2. rozšířené vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-807-38-0869-3,
- KOVÁŘ, Petr. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008. ISBN 978-80-7345-161-5,
- KUBÍK, Ondrej. *Investigatívna psychológia: súčasné teoretické a praktické problémy vyšetrovania z pohľadu kriminálnej a vyšetrovacej psychológie. 2. doplnené a prepracované vydanie*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-5710-037-9,
- PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-042-0,
- PORADA, Viktor. *Kriminalistika – Technické, forenzní a kybernetické aspekty. 2. aktualizované a rozšířené vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-741-2,
- PROŠKOVÁ, Denisa. *Od Babinského po Kajínka: 13 velkých kriminálních případů*. Praha: Knižní klub, 2013. ISBN 978-80-242-3951-4,

- STACH, Jan. *Metodika vyšetřování vražd*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2005. ISBN 80-7251-194-7,
- STRAUS, Jiří a František VAVERA. *Slovník kriminalistických pojmů a osobností*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-258-5,
- STRAUS, Jiří a Viktor PORADA. *Kriminalistická daktyloskopie*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2005. ISBN 8072511920,
- SVOBODA, Ivo a kol. *Kriminalistika*. Ostrava: Key Publishing, 2016. ISBN 978-80-7418-259-4,
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. 7. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0,
- VAŇURA, Miroslav. *Legenda kriminalistiky: pohled do zákulisí vyšetřování nejznámějších zločinů divokých 90. let*. Praha: XYZ, 2018. ISBN 978-80-7505-902-4.

2. Seznam odborných článků

- BEAUREGARD, Eric a Julien CHOPIN. *Sexual Homicide: a Criminological Perspective*. Online. *Current Psychiatry Reports*, 21(12), November 2019, s. 120. Dostupné z: doi:10.1007/s11920-019-1107-z. [citováno 2024-02-28],
- BEAUREGARD, Eric, Julien CHOPIN a Hana GEORGOULIS. *Crime Scene and Victim Characteristics in Sexual Homicide Cases Where the Body is Openly Displayed*. Online. *Journal of Police and Criminal Psychology*, vol. 38, September 2023, s. 892–903. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s11896-023-09610-5>. [citováno 2024-02-27],
- BEECH, Anthony R., Adam J. CARTER, Tamsin HIGGS a Ewa B. STEFANSKA. *When is a murder a sexual murder? Understanding the sexual element in the classification of sexual killings*. Online. *Journal of Criminal Justice*, vol. 50, May 2017, s. 53-61. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2017.03.004>. [citováno 2024-02-28],
- BERGLUND, Eva C., Anna KIIALAINEN a Ann-Christine SYVÄNEN. *Next-generation sequencing technologies and applications for human genetic history and forensics*. Online. *Investigative Genetics*, 2(1), November 2011. Dostupné z: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22115430/>. [cit. 2024-04-13],
- CHEN, Xinjian, Xunqiang TAO, Jie TIAN a Xin YANG. *Fingerprint Recognition with Identical Twin Fingerprints*. Online. *PLoS ONE*, 7(4), April 2012. Dostupné z: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0035704>. [citováno 2024-06-08],
- JAMES, Jonathan a Jean PROULX. *The modus operandi of serial and nonserial sexual murderers: A systematic review*. Online. *Aggression and Violent Behavior*, vol. 31, November-December 2016, s. 200-218. Dostupné z: Science Direct, <https://doi.org/10.1016/j.avb.2016.09.006>. [citováno 2024-02-27],
- SMITH, Sharon, Kathleen BASILE a Debra KARCH. *Sexual Homicide and Sexual Violence-Associated Homicide: Findings From the National Violent Death Reporting System*. Online. *Homicide Studies*, 15 (2), May 2011, s. 132-153. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/254097424_Sexual_Homicide_and_Sexual_Violence-Associated_Homicide_Findings_From_the_National_Violent_Death_Reporting_System. [citováno 2024-02-28].

3. Seznam použitých internetových zdrojů

Daktyloskopie – zveřejněné informace 2023. Online. In: Policie.cz. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/daktyloskopie.aspx>. [citováno 2024-03-23],

Metody forenzní genetiky. Online. In: cssfg.org. Dostupné z: https://www.cssfg.org/www/cssfg/?page_id=79. [citováno 2024-04-14],

NEWHAM, Vicky. *Why are so many murders committed at night?* Blog. In: Vicky Newham. Dostupné z: <https://www.vickynewham.com/blog/why-are-so-many-murders-committed-at-night>. [citováno 2024-02-27],

POLIŠENSKÁ, Veronika Anna. *Profilování pachatelů trestných činů.* Online. In: mvcr.cz. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/profilovani-pachatelu-trestnych-cinu.aspx> [citováno 2024-05-23],

Přírodovědné zkoumání. Online. In: Policie.cz. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-kriminalisticky-ustav-praha-zpravodajstvi-test-3.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>. [citováno 2024-04-12],

Registr sexuálních delikventů vůči dětem má zahrnout i dřívější pachatele. Online. In: ceska-justice.cz. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/10/registr-sexualnich-delikventu-vuci-detem-ma-zahrnout-i-drivejsi-pachatele/>. [citováno 2024-06-10],

SCHIMMER, David. *Národní databáze DNA.* Online. In: Policie.cz. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zverejnene-informace-2019-narodni-databaze-dna.aspx>. [citováno 2024-03-23],

Statistické přehledy kriminality za rok 2022. Online. In: Policie.cz. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2022.aspx>. [citováno 2024-02-28],

Statistické přehledy kriminality za rok 2023. Online. In: Policie.cz. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2023.aspx>. [citováno 2024-02-28],

Za výbuch petardy ve vagině hrozí muži až výjimečný trest, byl to pokus o vraždu. Online. In: idnes.cz. Dostupné z: https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/petarda-vagina-ubytovna-kozlany-obvineni-pokus-o-vrazdu-ukrajinec.A231017_101554_plzen-zpravy_pp. [citováno 2024-06-10],

ZIMMER, Carl. *One Twin Committed the Crime — but Which One? A New DNA Test Can Finger the Culprit* Online. In: nytimes.com. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/03/01/science/twins-dna-crime-paternity.html>. [citováno 2024-03-14],

ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuální vražda.* Online. In: wikiskripta.eu. Dostupné z: https://www.wikiskripta.eu/w/Sexu%C3%A1ln%C3%AD_vra%C5%BEda. [citováno 2024-02-27].

4. Seznam použitých právních předpisů

Rozhodnutí prezidenta ČSSR č. 1/1990/1 Sb. ze dne 1. ledna 1990, o amnestii,

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů,

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

5. Seznam použité judikatury

Stanovisko pléna Ústavního soudu ČR ze dne 30.11.2010, sp. zn. Pl. ÚS-st. 30/10.

6. Seznam ostatních zdrojů

Přiznání kanibala Hojera. In: Zloději životů [podcast]. Novinky.cz, 1.11.2022. [citováno 2024-03-10],

Legenda kriminalistiky. 1. řada. 7. díl. Vražda nadvakrát [epizoda dokumentárního seriálu]. ČT1. 8.12.2023. [citováno 2024-04-10],

Legenda kriminalistiky. 2. řada. 3. díl. Novoroční vražda [epizoda dokumentárního seriálu]. ČT1. 21.8.2023. [citováno 2024-04-10],

Legenda kriminalistiky. 2. řada. 9. díl. Vražda v nádražním domku [epizoda dokumentárního seriálu]. ČT1. 16.9.2023. [citováno 2024-04-10],

Legenda kriminalistiky. 3. řada. 7. díl. Vražda prostitutky [epizoda dokumentárního seriálu]. ČT1. 25.10.2023. [citováno 2024-04-10].

Sexuálně motivovaná vražda a její vyšetřování

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá sexuálně motivovanou vraždou jakožto společensky vysoce nebezpečným trestným činem, jejími kriminalistickými a psychologickými aspekty a vlivem těchto aspektů na metodiku vyšetřování. Specifika tohoto činu je nezbytné zohledňovat po celou dobu vyšetřování, což se odráží nejen v podobě vyšetřovacích postupů, ale také v naléhavosti na rychlé vyřešení případu, a to s ohledem na vysoké riziko recidivy a míru společenské škodlivosti. Výrazným rysem tohoto činu je osobnost pachatele a sexuální motiv, jež spáchaný skutek formují a odrážejí se v *modu operandi* a kriminalistických stopách, které jsou následně použity jako základy pro vytyčení kriminalistických verzí. Pro analýzu kriminalistických stop a vyšetřování může být velice nápomocná forenzní psychologie. Zároveň je pro tento čin typický výskyt biologických a daktyloskopických stop, které mohou přispět k identifikaci pachatele či oběti neznámé totožnosti. Analýze těchto stop se věnuje daktyloskopie, jež je tradiční metodou kriminalistické techniky, a dále forenzní genetika, která je mladým oborem kriminalistické biologie. Ač jsou případy sexuálně motivovaných vražd spíše výjimečné, je nezbytné mít k dispozici efektivní vyšetřovací metody a postupy, díky nimž bude možné tento trestný čin rychle a efektivně vyšetřit.

Diplomová práce se nejdříve věnuje vymezení kriminalistické charakteristiky tohoto trestného činu, přičemž se zaměřuje zejména na *modus operandi* a motiv činu. Dále se práce zabývá metodikou vyšetřování sexuálně motivované vraždy, zmiňuje možné vyšetřovací situace, kriminalistické verze a další úkony vyšetřování směřující k vyšetření případu. Podstatná část práce je věnována kriminalistickým stopám a kriminalistické technice, konkrétně forenzní genetice a daktyloskopii. Dále se práce věnuje psychologickému profilování a jeho možnému využití při vyšetřování sexuálně motivované vraždy. Závěrečná část práce je věnována tuzemské kazuistice.

Klíčová slova: sexuálně motivovaná vražda, kriminalistika, forenzní psychologie

Sexually motivated murder and its investigation

Abstract

This diploma thesis deals with sexually motivated murder as a socially highly dangerous crime, its criminalistic and psychological aspects and the influence of these aspects on the methodology of investigation. The specifics of this crime must be taken into account throughout the investigation, which is reflected not only in the form of investigative procedures, but also in the urgency to solve the case quickly, given the high risk of recidivism and the level of social harmfulness. A distinctive feature of this crime is the personality of the perpetrator and the sexual motive, which shape the act committed and are reflected in the *modus operandi* and the criminalistic traces that are subsequently used as the basis for the criminalistic versions. Forensic psychology can be very helpful for the analysis of criminal traces and investigations. At the same time, this crime is characterized by the presence of biological and dactyloscopic traces that can contribute to the identification of the perpetrator or victim of unknown identity. The analysis of these traces is dealt with by dactyloscopy, which is a traditional method of criminalistic technique, and by forensic genetics, which is a young branch of criminal biology. Although cases of sexually motivated homicide are rather rare, it is essential to have effective investigative methods and procedures to enable this crime to be investigated quickly and efficiently.

The diploma thesis first focuses on defining the criminalistic characteristics of this crime, focusing in particular on the *modus operandi* and motive of the crime. Then the thesis deals with the methodology of the investigation of sexually motivated murder, mentioning possible investigative situations, criminalistic versions and other investigative actions aimed at the investigation of the case. A substantial part of the thesis is devoted to criminal traces and criminalistic techniques, specifically forensic genetics and dactyloscopy. Furthermore, the thesis deals with psychological profiling and its possible use in the investigation of a sexually motivated murder. The final part of the thesis is devoted to a domestic case study.

Klíčová slova: sexually motivated murder, criminalistics, forensic psychology